

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z.Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PREVENCE KRIMINALITY V JIHOČESKÉM
KRAJI, JEJÍ SYSTÉM A AKTIVITY ZAMĚŘENÉ
PŘEDEVŠÍM NA CÍLOVOU SKUPINU DĚTÍ A
MLÁDEŽE**

Autor práce: Radka Hlachová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinované

Vedoucí práce: plk. Mgr. Roman Bláha, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2020

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, o.p.s.
Žižkova 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Radka Hlachová
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: České Budějovice

NÁZEV BAKALÁŘSKÉ PRÁCE: PREVENCE KRIMINALITY V JIHOČESKÉM KRAJI, JEJÍ SYSTÉM A AKTIVITY ZAMĚŘENÉ PŘEDEVŠÍM NA CÍLOVOU SKUPINU DĚTÍ A MLÁDEŽE.

NÁZEV BAKALÁŘSKÉ PRÁCE V ANGLICKÉM JAZYCE: PREVENTION OF CRIMINALITY IN SOUTH BOHEMIA REGION, ITS SYSTEM AND ACTIVITIES MAINLY FOCUSED ON TARGET GROUP OF CHILDREN AND YOUTH

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): plk. Mgr. Roman Bláha, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): říjen 2019

CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE: OSVĚTLIT VÝZNAM A POSLÁNÍ PREVENCE KRIMINALITY NA ŠKOLÁCH A V PODMÍNKÁCH JIHOČESKÉHO KRAJE NASTÍTNIT MOŽNÉ ŘEŠENÍ RIZIKOVÝCH SITUACÍ PŘÍPADNÝCH NENADÁLÝCH ÚTOKŮ OSAMĚLÝCH ÚTOČNÍKŮ.

Student: Radka Hlachová	21. 10. 19	Hlachová
Vedoucí práce: plk. Mgr. Roman Bláha, Ph.D.	21. 10. 19	R. Bláha

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	11. 11. 19	R. Svatoš
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	12. 11. 19	R. Ferebauerová
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	13. 11. 2019	J. Dušek

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Tímto chci poděkovat vedoucímu této bakalářské práce plk. Mgr. Romanovi Bláhovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Stejně poděkování náleží i Mgr. Veronice Švehlové Bullové a pracovníkům preventivně informační skupiny Krajského ředitelství Policie ČR Jihočeského kraje za spolupráci a poskytnutí odborných podkladů pro tuto práci.

Abstrakt

HLACHOVÁ, R. *Prevence kriminality v Jihočeském kraji, její systém a aktivity zaměřené především na cílovou skupinu dětí a mládeže: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2020. 64 s. Vedoucí bakalářské práce: plk. Mgr. Roman Bláha, Ph.D.

Klíčová slova: děti, mládež, neočekávaný útočník, osamělý útočník, prevence kriminality, riziková situace, střední škola, základní škola

Bakalářská práce pojednává o systémech a jednotlivých druzích prevence kriminality týkající se především dětí a mládeže. Zaměřena bude na neočekávané útoky v prostorách základních a středních škol a to jak formou prevence, tak i přípravou na již vzniklé situace. Tato práce bude zároveň propojena s praktickou částí prevence kriminality, a to konkrétně rozbořem implementace projektu AMOK v Jihočeském kraji. Hlavní použitou metodou výzkumu je metoda explanace.

Abstract

HLACHOVÁ, R. *Prevention of Criminality in South Bohemia Region, Its System and Activities Mainly Focused on Target Group of Children and Youth : Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2020. 64 s. Supervisor: plk. Mgr. Roman Bláha, Ph.D.

Key words: children, youth, unexpected attacker, solitary attacker, crime prevention, risk situation, elementary school, high school

The bachelor thesis deals with systems and species of the prevention of criminality regarding children and youth. Thesis will focus on prevention and solving of unexpected attacks at the premises of primary and secondary schools. This thesis will also be linked to the practical part of the crime prevention. It will especially analyse implementation of AMOK project in the South Bohemian Region. The main method used here is the explanation method.

Obsah

Úvod.....	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Systém a jednotlivé druhy prevence kriminality.....	12
2.1 Typy systému prevence kriminality v ČR.....	14
2.1.1 Vývoj systému prevence kriminality v ČR	14
2.1.2 Jednotlivé systémy prevence kriminality v ČR.....	15
2.2 Druhy prevence kriminality v ČR	17
2.2.1 Dělení prevence kriminality dle okruhu adresátů	17
2.2.2 Dělení prevence kriminality dle obsahového zaměření	18
2.3 Dílčí závěr	20
3 Aktivity prevence kriminality zaměřené na rizikové cílové skupiny	21
3.1 Výchovné aktivity prevence kriminality	21
3.2 Vzdělávací aktivity pro prevenci kriminality.....	22
3.3 Volnočasové aktivity pro prevenci kriminality	23
3.4 Poradenské aktivity pro prevenci kriminality	25
3.5 Další projekty prevence kriminality	27
3.5.1 Dotační projekt Jihočeského kraje	27
3.5.2 Projekt na integraci romských spoluobčanů.....	28
3.5.3 Zebra se za Tebe nerozhlédne	28
3.5.4 Řídím, piju nealko pivo	28
3.5.5 Vidíme se.....	28
3.5.6 Mladý cyklista a Bezpečně na kole	29
3.5.7 Dny IZS	29
3.5.8 Protidrogový vlak.....	29
3.5.9 Asistent prevence kriminality.....	30
3.5.10 Bezpečí pro seniory	30
3.5.11 Seniorská obálka	30
4 Podpora a koordinace současného systému prevence kriminality v kraji.....	31
4.1 Oblast podpory přímé práce s cílovou skupinou.....	31
4.2 Oblast koordinace na úrovni kraje	31
4.3 Oblast koordinace na národní úrovni	32
4.4 Oblast vzdělávání	32
4.5 Oblast informace, výzkumu a hodnocení.....	33

4.6 Oblast financování.....	33
5 Charakteristika nenadálého a neočekávaného útočníka ve školských zařízeních.....	34
5.1 Rozlišení čtyř hlavních motivů	34
6 Projekt AMOK.....	36
6.1 Dílčí cíle projektu AMOK.....	37
6.2 Tři pilíře projektu AMOK.....	37
6.3 Etapy spolupráce se školami	38
7 Praktická část	40
7.1 Projekt AMOK	40
7.2 Dotazníky týkající se projektu AMOK	40
7.2.1 Škola 1.....	40
7.2.2 Škola 2.....	41
7.2.3 Škola 3.....	43
7.2.4 Škola 4.....	44
7.2.5 Škola 5.....	45
7.2.6 Škola 6.....	46
7.2.7 Škola 7.....	47
7.2.8 Škola 8.....	48
7.2.9 Škola 9.....	49
7.2.10 Škola 10.....	51
7.2.11 Škola 11.....	53
7.2.12 Škola 12.....	54
7.2.13 Škola 13.....	55
7.2.14 Škola 14.....	56
Závěr	59
Seznam použitých zdrojů	61
Literární zdroje.....	61
Elektronické dokumenty	62
Seznam příloh	63

Úvod

Jedním ze společenských problémů dnešní doby je vzrůstající kriminalita osob mladších osmnácti let, a to nejen ve veřejných prostorech, ale také v objektech základních a středních škol. Z toho důvodu se tato bakalářská práce bude snažit poukázat nejen na vzrůstající tendenci útoků ve školách. Cílem této práce je ukázat, jak důležitou roli hraje v této oblasti prevence kriminality a že je v této problematice prevence stejně důležitá jako v případě jakéhokoli jiného druhu kriminality.

Teoretická část bude zaměřena především na druhy prevence kriminality a její současný systém, stejně tak se podívá na možné aktivity spojené s prevencí kriminality, která je v tomto případě zaměřena zejména na žáky základních škol a studenty středních škol, které v rámci této bakalářské práce tvoří cílovou skupinu. Kromě toho bude poukázáno také na způsoby, jakými je v současnosti systém prevence kriminality podporován, a to nejen v obecném měřítku, ale také v konkrétní oblasti Jihočeského kraje. Poslední částí teoretické části bude rozbor možných útočníků, kteří se v objektech škol mohou vyskytnout.

Praktická část práce se bude zabývat projektem „AMOK“, ve kterém budou představeny konkrétní způsoby řešení, charakteristika a provedení prevence kriminality v této oblasti na praktických, realistických příkladech.

Motivací pro výběr tohoto téma bylo představit problematiku prevence kriminality na základních a středních školách a představit zásadní význam a poslání prevence této kriminality. Konkrétní oblastí zájmu bude Jihočeský kraj. Soustředit se budeme nejen na popis situací a útočníků, ale především na nastínění možných řešení rizikových situací, které mohou nastat v případě nenadálých a neočekávaných útočníků.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je osvětlení významu a poslání prevence kriminality na základních a středních školách v Jihočeském kraji. Práce bude sloužit nejen k popisu systému prevence kriminality v této oblasti, ale také se pokusí rozdělit prevenci kriminality na základě několika kritérií. Důležitou součástí této práce bude seznámení s projektem AMOK. Základní metodou výzkumu bude metoda popisu a explanace. Explanace přirozeně na popis navazuje, jelikož se jedná o výklad zaměřený na logickou rekonstrukci určitého jevu či procesu. Pokusím se tedy vyvozovat logické závěry z předkládaných, popisovaných jevů.

Tato bakalářská práce vychází z literárních zdrojů od autorů R. Svatoše, R. Jedličky, K. Večerky, A. Drbohlava a dalších.

2 Systém a jednotlivé druhy prevence kriminality

Předtím, než se začneme zabývat konkrétními problémy a popisem prevence kriminality, řekněme si nejdřív, co to prevence kriminality je, jaké má cíle a zásady. Kriminalita se zabývá zločinem a je součástí kriminologie. Dianiška kriminologii definuje jako vědu, která obsahuje následující atributy: empirický, multidisciplinární a interdisciplinární charakter, stav, strukturu a dynamiku trestné činnosti (obětí a pachatel) a kontrolu kriminality, včetně prevence a předpovídání.¹

„Prevence kriminality je soubor nejrůznějších aktivit mimo trestního charakteru – orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jeho zmenšení.“² Prevence kriminality je společně s trestní politikou součástí kriminální politiky. Na rozdíl od trestní politiky se ovšem nezabývá činy již spáchanými, ale dívá se do budoucnosti na činy, které se ještě nestaly. Představuje proto ofenzivní strategii kontroly kriminality, která se nespolehá na represivní prostředky.³ Kontrolou kriminality pak můžeme v širším pojetí chápat jako „působení všech společenských institucí, strategií a sankcí, jejichž cílem, je dosažení konformity chování v oblasti regulované normami trestního práva.“⁴

To nás vede k cílům prevence kriminality, kterými jsou vedle základního a zásadního snižování míry a závažnosti trestné činnosti například také zvyšování pocitu bezpečnosti občanů. Důležité je také prohlubování vědomostí veřejnosti o legálních možnostech ochrany před trestnou činností, součinnost mezi orgány státní správy, Policií ČR, nevládními organizacemi, jednotlivými občany i samosprávou. K tomu je zapotřebí začlenit prevenci kriminality do politiky každé obce, kraje i státu jako celku. V neposlední řadě bychom zde jako cíl mohli zařadit i vzdělávání pracovníků Policie ČR o situační přístupy a sociálně preventivní prvky, do kterých samozřejmě lze zařadit mimo jiné i poradenské a informativní služby. Vzhledem k tomu, že dostatek informací o této problematice, stejně jako o jakékoli jiné, je základem úspěchu, měly by se vzdělávat složky veřejné správy, které by dále mohly bezpečně a efektivně postupovat tyto informace občanům.

¹ DIANIŠKA, Gustáv a Tomáš STRÉMY. *Introduction to criminology*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Schola et ius. str. 104.

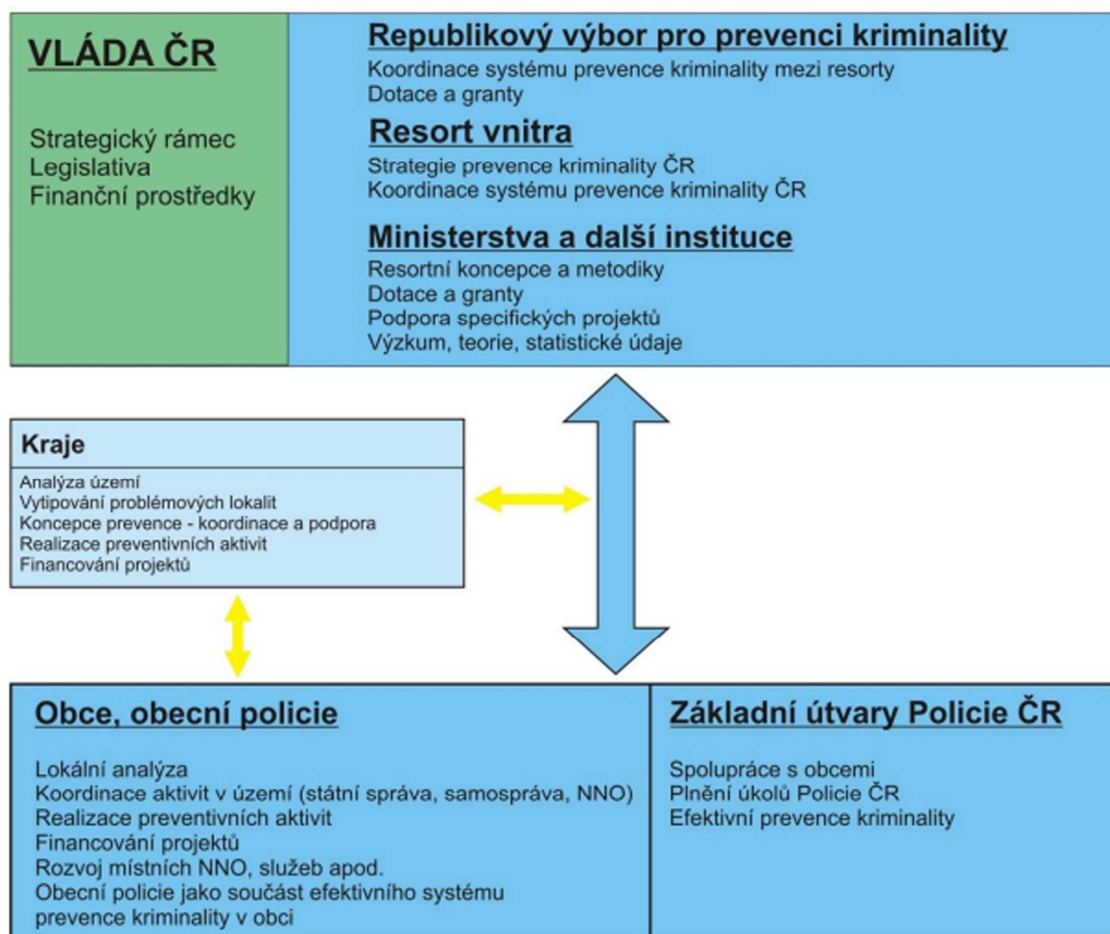
² SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. str. 37.

³ *Prevence kriminality* [online]. 2019, 1 [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>

⁴ Zapletal, J. a kol.: *Prevence kriminality*. Praha: Policejní Akademie ČR, 2005. str. 7.

Podívejme se v krátkosti také na zásady prevence kriminality. Jednou ze zásad je rovnost mezi orgány centrálními a místními, které si nikdy nejsou podřízeny, nebo nadřizeny. Důvodem je pro to i další zásada, a to přenesení centra preventivních aktivit na místní úroveň prevence, o které budeme později hovořit. Programy zabývající se touto problematikou musí vždy respektovat místní potřeby a zabývat se problematikou dané oblasti. Aktivity, které předcházejí kriminální činnosti, vycházejí z výsledků kriminologických výzkumů a bezpečnostních analýz, které se provádějí nejen na místní, ale i celostátní úrovni. Veškerá realizace programů musí být vedena na profesionální úrovni, ovšem takovým způsobem, aby jí porozuměl každý bez ohledu na jeho vzdělání či věk. Samozřejmostí je profesionální a odborná připravenost realizátorů jednotlivých programů, která musí být na nejvyšší možné úrovni. Dalšími zásadami jsou například součinnost Policie ČR na realizaci programů nebo součinnost jednotlivých orgánů působících na místní úrovni, které jsou do programu zapojeny a které se podílejí na prevenci kriminality. Poslední zásada, kterou zde uvedeme je nejspíš ta nejdůležitější. Úspěšnost každého z preventivních programů bezpodmínečně závisí na podpoře a informovanosti veřejnosti. Právě na veřejnost jsou tyto programy cíleny a bez nich proto úspěšnost nejen programu, ale především prevence nemůže existovat.

Obr. 1: Schéma součinnosti⁵

Nyní už se podíváme blíže na systém a druhy prevence a začneme se detailněji a konkrétněji zabývat otázkou prevence kriminality dětí a mládeže v Jihočeském kraji.

2.1 Typy systému prevence kriminality v ČR

Každý systém potřebuje určitý čas, aby mohl být zformován do co nejlepší, efektivní a prosperující verze. Se systémem prevence kriminality tomu není jinak. Ani tento systém se nevytvořil přes noc a k jeho vytvoření vedly konkrétní, zásadní důvody.

2.1.1 Vývoj systému prevence kriminality v ČR

Hlavním důvodem pro vytvoření systému prevence kriminality v Čechách byl znatelný nárůst kriminality po roce 1990. Tento nárůst vedl k diskuzím o možných řešeních, které by mohly ovlivnit míru kriminality, a právě to nakonec v roce 1993

⁵ Schéma součinnosti: str. 13. In: *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 – 2020* [online]. [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>

vedlo k založení Republikového výboru pro prevenci kriminality. Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen Republikový výbor) je meziresortní iniciační, koordinační a metodický orgán.⁶ Zřízen byl Ministerstvem vnitra dne 3. 11. 1993. Tento orgán se řídí statutem a jednacím řádem, který schválila vláda České republiky a obvykle se schází jednou měsíčně, kdy se řídí plánem činnosti. Za základní činnost Republikového výboru je považováno vytváření koncepce preventivní politiky vlády České republiky na meziresortní úrovni, která se přenáší a konkretizuje na místní úrovni.⁷ O obou těchto úrovních bude řeč později v této kapitole. Kromě toho se tento orgán zabývá schvalováním žádostí o dotace na projekty určené k prevenci kriminality, které předkládají města, stejně jako rozdělování finančních prostředků na projekty z finančního obnosu vyčleněného Ministerstvem vnitra. Dále jsou pak úkoly výboru spolupráce s občanskými hnutími, církvemi a sdělovacími prostředky, posuzování účinnosti preventivních programů a následné předkládání zpráv o účinnosti prevence kriminality vládě.⁸

Republikový výbor se skládá z 19 členů, jež tvoří jednotlivá ministerstva České republiky. Předsedou Republikového výboru je ministr vnitra, výkonným místopředsedou je první náměstek ministra vnitra. Poradním orgánem byla ustanovena Komise pro výběr projektů Městského programu prevence kriminality k poskytování dotací ze státního rozpočtu. Výsledným produktem meziresortní součinnosti je stabilní systém prevence kriminality, který se soustředí na resortní preventivní programy, programy prevence kriminality na místní úrovni, aktivity Policie ČR, ale také na nestátní neziskové organizace nebo podnikatelské subjekty.⁹ Kromě zmíněných orgánů vytvořených Republikovým výborem vznikly i další meziresortní orgány, přičemž k nejvýznamnějšímu patří Protidrogová komise.

2.1.2 Jednotlivé systémy prevence kriminality v ČR

Systém prevence kriminality v České republice lze rozdělit na tři úrovně, které se rozlišují především podle rozsahu působnosti, a to celostátně, regionálně a lokálně (místně). Hovoříme proto o úrovni meziresortní, rezortní a místní. Do pole působnosti

⁶ Republikový výbor pro prevenci kriminality. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/tvppk-republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality.aspx>

⁷ Ibid.

⁸ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. str. 40.

⁹ Prevence kriminality. *Prevence kriminality* [online]. 2019 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>

meziresortní úrovni patří především tvorba preventivní politiky vlády ve vztahu k represivní a retrospektivní kriminalitě. Dále se tato úroveň zabývá koordinací preventivních aktivit jednotlivých součástí zastoupených Republikovým výborem. Na prostorově menším poli působnosti rezortní úrovně se jedná zejména o individuální programy prevence kriminality, které vychází z věcné působnosti jednotlivých ministerstev. Tato úroveň má za hlavní poslání obohatit běžné aktivity určené ministerstvem o nové, zajímavější aspekty a přístupy k danému projektu.¹⁰

Nakonec se dostáváme k nejdůležitější a zároveň územně nejmenší úrovni, kterou je úroveň místní. Do činností spojených s touto úrovní je zapojeno nejvíc orgánů. Patří mezi ně orgány veřejné správy, policie, nevládní organizace a mnoho dalších institucí působících v obcích. Především jde o projekty prevence kriminality mládeže, které směřují k podchycení sociálních příčin trestné činnosti např. k podpoře rodin a k sociální práci s delikventy, komplexně k podpoře vzdělání, k předškolním a vzdělávacím programům i pro podporu zdravého životního stylu bez drog.¹¹ Základ systému místní úrovně je rozumné rozdělení působnosti do všech oblastí sociální a situační prevence s ohledem na lokální situaci. Tato úroveň je tolik důležitá především z důvodu efektivity programů prevence, které jsou maximálně efektivní nejen díky spolupráci orgánů státní správy, samosprávy, policie a nestátních neziskových organizací, ale také díky zhodnocení situací, potřeb a možností občanů v konkrétní obci. Rozsah preventivních programů je samozřejmě podmíněn také lokální situací v oblasti vývoje sociálně patologických jevů, zájmem, schopnostmi občanů a finančními prostředky, které jsou na daný projekt vyčleněny. Všechny programy prevence kriminality jsou realizovány obecními zastupitelstvy. Ta získávají metodickou a konzultační podporu, vzdělávání i finanční prostředky od Odboru prevence kriminality, respektive od Ministerstva vnitra. Základem je ovšem prvotřídní, efektivní a profesionální spolupráce mezi všemi třemi úrovněmi, stejně jako správné zhodnocení místních situací a posouzení občanů, které vede k úspěšnému začlenění programu prevence kriminality do politiky obcí, krajů i státu.¹²

¹⁰ Prevence kriminality. *Prevence kriminality* [online]. 2019 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>

¹¹ ZOUBKOVÁ, Ivana, Jaroslav NIKL a Vratislava ČERNÍKOVÁ. *Kriminalita mládeže*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2001. str. 53.

¹² Prevence kriminality. *Prevence kriminality* [online]. 2019 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>

2.2 Druhy prevence kriminality v ČR

V českém systému prevence kriminality existují dvě hlediska, podle kterých můžeme druhy prevence dělit. Za prvé dělení prevence podle obsahového zaměření a za druhé dělení prevence podle okruhu adresátů. Nyní se podíváme na každou z těchto kategorií zvlášť.

2.2.1 Dělení prevence kriminality dle okruhu adresátů

Tato kategorie rozdělení prevence kriminality se rozděluje podle šíře okruhu osob a aktivit, se kterými se pro daný projekt počítá. Zároveň je to rozhodující hledisko i v dalším typu dělení, a to podle obsahového zaměření. Tím se budeme zabývat později. Zde rozlišujeme prevenci primární, sekundární a terciární.¹³

Primární prevence je určena pro nejširší veřejnost a soustředí se na celou společnost, její instituce a občany. Zahrnuje zejména výchovné, vzdělávací, osvětové, poradenské a volnočasové aktivity, přičemž cílovou skupinou těchto aktivit jsou především děti a mládež. Primární prevence kriminality se je snaží pozitivně ovlivňovat z hlediska využívání jejich volného času a s jeho nejrůznějším využitím, ale stejně tak jim zmíněné aktivity představí odborné informace a seznámí je s pojmem trestné odpovědnosti. Základem pro primární prevenci je rodinné zázemí, škola a dále širší sociální prostředí.¹⁴

V oblasti sekundární prevence kriminality se nejedná o širokou veřejnost, nýbrž již o rizikové jedince či rizikové skupiny osob, u kterých je vyšší pravděpodobnost spáchání trestného činu. Tato fáze se soustředí na sociálně patologické jevy, mezi které lze zařadit například požívání návykových látek, šikanu, gamblerství, vandalismus, rasismus, xenofobii, sprejerství, výtržnictví a mnoho dalších. A poté se snaží řešit příčiny kriminogenních situací, kterými mohou být nebezpečné křižovatky či nádražní haly. Terciární prevence pracuje s osobami, které již trestný čin spáchaly a pokouší se o jejich nápravu a prevenci budoucích trestných činů, které by mohli spáchat. Terciární fáze prevence kriminality se zaměřuje na resocializaci osob prostřednictvím rekvalifikací, sociálního a rodinného poradenství, pomocí k získání sociologické, sociální a ekonomické samostatnosti a mnoho dalších. Cílem je úspěšně

¹³ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. str. 38.

¹⁴ VEČERKA, Kazimír. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). str. 7.

udržet výsledky předchozích intervencí a rekonstruovat veškeré nefunkční sociální aspekty prostředí, kterých je narušený jedinec vystavován.¹⁵

2.2.2 Dělení prevence kriminality dle obsahového zaměření

V českém systému prevence kriminality existují tři základní druhy prevence. Jedná se o prevenci situační, sociální a viktimologickou. Postupně si nyní všechny tři popíšeme.

Situační prevence kriminality vychází z předpokladu, že se určité kriminologické jevy stávají za určitých podmínek, v určitý čas a na určitých místech, přičemž tyto předpoklady jsou založeny na zkušenosti. Cílem této prevence je proto odstranění kriminologických situací, u kterých tento předpoklad platí a tím zvýšit šanci na dopadení pachatele nebo alespoň omezit příležitosti ke spáchání trestných činů. Tento typ prevence je například v oblasti ochrany obydlí efektivní a finančně nenáročný a velmi účinný, pokud dojde ke správnému zhodnocení aktuální situace na místní úrovni. Jiné programy a typy situační prevence ovšem mohou být finančně náročné a k jejich vyhodnocení lze jen těžko dojít. Primární situační prevence se ovšem místní úrovni vůbec nezabývá. Jejím cílem je zlepšení bezpečnostní situace na úrovni celého státu, a to především v oblasti ekonomických a informačních opatření, které vycházejí z programu Republikového výboru pro prevenci kriminality. V oblasti sekundární situační prevence pozorujeme bezpečnostní situace na úrovni jedinců a skupin s rizikovým jednáním a při havarijních situacích. Existují tři formy opatření, kterých se v této fázi využívá, a to opatření organizační, ekonomické a technické. Organizační opatření zahrnuje lepší využití bezpečnostních složek státu, a to zejména Policie ČR. Souvisí tedy se zvýšením aktivity pořádkové a hlídkové služby policie, ale také soukromých bezpečnostních agentur (např. PCO – Hlídací služba, s.r.o.). V případě ekonomického opatření se jedná o aktivity spojené především se ztížením přístupu k nástrojům vhodným pro spáchání trestného činu. Zde jako příklad můžeme uvést uplatňování legislativních předpisů o prodeji střelných zbraní, jedů či drog, ale také slevy na pojistném v případě vyššího stupně zabezpečení budov a majetku, nebo přesunutí ohroženého majetku na bezpečnější místo. To znamená absence vysoké hotovosti v soukromém objektu, která se namísto toho přemísť do banky, nebo možnost parkování automobilů na soukromých, hlídaných parkovištích. U posledního, technického opatření hovoříme zejména o technickém zvýšení ochrany objektů a s ním

¹⁵ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. str. 39.

spojeného majetku a osob prostřednictvím bezpečnostních zámků, hlídacích psů, instalování nerozbitných oken či kamerového systému. Do této kategorie lze ovšem zařadit také vlastní výcvik sebeobrany, která chrání osoby nejen v oblasti vlastního objektu, ale obecně. Terciární situační prevence samozřejmě pokrývá oblast kriminality, která se již stala a v tomto případě se snaží o zajištění takových opatření, která by vedla ke zhoršení podmínek pro páchaní konkrétní trestné činnosti na konkrétním místě. Efektivita a úspěšnost těchto opatření je snadno kontrolovatelná. Dalším druhem prevence je prevence sociální. Jedná se o druh prevence s nejširším určením, jelikož se zabývá celým procesem socializace a sociálního vývoje jedinců. Z toho důvodu je také základem pro tuto prevenci rodina, škola a další vzdělávací instituce. V prvním, primárním stádiu se soustředí na širokou veřejnost. Cílem je pozitivní ovlivnění hodnotové orientace jednotlivců i skupin. Využívanými činnostmi bývají vzdělávací, výchovné, poradenské a osvětové aktivity v nejširším možném smyslu. Tyto aktivity ovšem pouze podporují činnost, která je pro úspěšnou socializaci jedince nezbytná, a to je správná výchova v rodinách a nejlepší možné nastavení hodnot, které mohou školní zařízení nabídnout. Cílem sociální prevence obecně není absence patologických jevů, ale příznivého ovlivnění chování jedince, které se nebude slučovat s chováním protispolečenským. Sekundární fáze sociální prevence kriminality se někdy též označuje jako „včasná identifikace“ a opět se zaměřuje na rizikové jedince a skupiny, u kterých je možnost spáchání trestného činu vyšší. V tomto případě se jedná o využití speciální sociální péče prostřednictvím pedagogicko-psychologických poraden, výchovných poradců nebo sociálních kurátorů. Stejně jako v primární fázi i zde se jedná zejména o děti a mládež a jejich problémy se záškoláctvím, gamblerstvím a závislostmi na návykových látkách. Není to ovšem podmínkou, jelikož závislosti a další sociální potíže stíhají samozřejmě i dospělé jedince. Terciární sociální prevence se již zabývá odbornou pomocí, která je poskytována jedincům s kriminální minulostí. Zajišťují ji obce, ministerstva spravedlnosti, školství nebo sociálních věcí. Jedná se o intervenční programy poskytující narušeným jedincům možnost nového vzdělání, získání odborné či jiné kvalifikace a zajištění možnosti žít řádný a spořádaný život. A tím pochopitelně zamezit možné recidivě.¹⁶

Viktimologie je vědním oborem, který se zabývá oběťmi trestných činů, procesy viktimizace, vztahy mezi obětí a pachatelem a způsoby, jak zabránit viktimizaci

¹⁶ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. str. 55-57.

potenciálních obětí.¹⁷ Prevence viktimmnosti je tedy soustředěná nikoli na pachatele, ale na jeho oběť. V primární fázi se snaží zvýšit informovanost o možných způsobech ochrany před nejčastějšími druhy kriminality a občané jsou také seznámeni s postupy ideálního chování při setkání s trestnou činností. Sekundární úroveň prevence viktimmnosti už informace směřují ke konkrétní trestné činnosti a informovány jsou osoby, u kterých je vyšší pravděpodobnost, že se stanou ohroženými danou činností. V poslední, terciární úrovni je cílem poradenská, právní, psychologická i zdravotní pomoc obětem trestné činnosti a prevenci zaměřené na viktimmologickou recidivu.¹⁸

2.3 Dílčí závěr

Prevence kriminality v obecném slova smyslu je soubor různých aktivit nerepresivního charakteru, který je určený k odstranění, oslabení nebo neutralizaci kriminogenních faktorů. Cílem je zmenšení či zastavení růstu kriminality na místní, regionální i celostátní úrovni. K určení a předcházení kriminogenních situací slouží situační, sociální a viktimmologická opatření na primární, sekundární a terciární úrovni.

¹⁷ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. str. 34.

¹⁸ NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. str. 188.

3 Aktivity prevence kriminality zaměřené na rizikové cílové skupiny

„Primární prevence je zaměřena na celou populaci, dospělé i děti. Zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené na nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je věnována pozitivnímu ovlivňování příslušných hodnotových měřítek zejména dětí a mládeže. Realizace primární prevence je zejména rolí rodiny a škol, v praxi se jí často věnuje také Policie ČR i jednotlivé obecní policie (nejčastěji právě v prostředí škol).“¹⁹

V následující kapitole se tedy budeme zabývat rozdělením a charakteristikou činností, které jsou důležité pro správné začlenění právě dětí a mládeže do společnosti. Tyto aktivity lze tedy rozdělit na výchovné, vzdělávací, volnočasové a poradenské aktivity. A právě těmito kategoriemi se nyní budeme detailněji zabírat.

3.1 Výchovné aktivity prevence kriminality

Základem pro správný vstup do života je úspěšná socializace. „Socializace je v nejširším smyslu slova formováním a růstem osobnosti pod vlivem rozmanitých vnějších podnětů, včetně lidských činností, které souborně nazýváme výchovou.“²⁰ Primární skupinou pro socializaci jedince je však rodina. „Obecně vzato spočívá primární funkce rodiny v tom, že již od narození ovlivňuje vývoj jedince, vytváří citové vazby, které mají dlouhodobý vliv a zapisují se trvale do duševního života dítěte. Jedinec si sebou do života odnáší základní pojetí citů a modely chování jako své vlastní dispozice či sklony.“²¹

Z toho důvodu je velice důležité, aby se rodiče dítěte postarali o řádnou výchovu. „Výchova je cílevědomým a záměrným vytvářením a ovlivňováním podmínek umožňujících optimální rozvoj každého jedince v souladu s individuálními dispozicemi a stimuluje jeho vlastní snahu stát se autentickou, vnitřně integrovanou a socializovanou osobností.“ Tímto termínem tedy označujeme cílevědomé a soustavné působení rodičů, učitelů a dalších výchovných činitelů. Jak správně docílit socializace u svého dítěte se rodiče mohou dozvědět u vlastních rodičů, z odborné literatury,

¹⁹ Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020: str. 38. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2016 [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>.

²⁰ JEDLIČKA, Richard. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Praha: Themis, 2004. str. 15.

²¹ *Ibid.*, str. 38.

nebo z poradenské činnosti určené pro rodiče.²² Ze specifikace termínu výchova ovšem vyplývá, že během výchovy a procesu socializace nejde pouze o rodinné příslušníky, ale také o pedagogický okruh osob kolem dítěte, a to již od velmi mladého věku. Vzhledem k tomu, že se znovu v České republice objevily organizace známé jako jesle, tak se i děti batolecího věku mohou podílet na socializaci mimo rodinný okruh. Mnoho jeslí má pro děti připravené výchovné aktivity spojené s pracovní či výtvarnou výchovou, kde se učí novým technikám malování, práci s nůžkami, ale zároveň se také učí například napodobovat činnosti dospělých, předvádět správným způsobem různé emoce a zejména se učí interakci s dalšími dětmi stejného věku. Se stejnými či velmi podobnými výchovnými aktivitami přichází také mateřské školy, které vyvíjejí již získané schopnosti dětí, nadále je zdokonalují v interakci s ostatními dětmi i dospělými a dávají jim možnost poznat, co je příznivé a nepříznivé chování a jaké jsou jejich následky.

Ze stejného hlediska se samozřejmě chovají i základní a střední školy. Základní funkce školského objektu je samozřejmě funkce vzdělávací. Existují ovšem další výchovné možnosti, kde se děti učí správnému chování mezi ostatními jedinci, a to především v prostředí základních škol. Mnoho škol pro tyto účely využívá družiny, kde pedagogický dohled funguje stejným způsobem jako učitelé v jeslích a mateřských školách. Právě tento vliv společně s dostatečnou, všímavou a soustavnou výchovou ze strany rodičů by měl být dostatečný základ pro úspěšné zakončení procesu socializace dítěte a mladistvého, a zároveň by dostatečné využití výchovných aktivit v domácím i školním prostředí mělo vést i k prevenci kriminality, ke které mají většinou sklon právě ti jedinci, kterým se v domácím prostředí nedostalo dostatek podpory a výchovy a kteří se díky tomu dostali do ohrožených skupin.

3.2 Vzdělávací aktivity pro prevenci kriminality

Výchovné aktivity rodin a škol nejsou samozřejmě jediné, které ovlivňují správný vývoj jedince a to nejen z pohledu procesu socializace. Dostatek efektivních vzdělávacích aktivit pořádaných především školami, může jedince příznivě ovlivnit v oblasti jeho morálních zásad. Tyto aktivity jsou určeny pro to, aby se jedinec bezpečně dozvěděl, jaké chování je pro jeho budoucnost dobré a jaké důsledky bude mít, když půjde tzv. špatnou cestou.

²² PELIKÁN, Jiří. *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava: Amosium Servis, 1995. Dědictví Komenského (Amosium servis). str. 36.

Už mnoho let oblíbenou a hojně využívanou vzdělávací aktivitou dětí a mládeže jsou přednášky, kurzy a workshopy, ale také promítání vzdělávacích dokumentů, případně návštěvy veřejných akcí zabývajících se prací a řemeslem. V Českých Budějovicích se již mnoho let pravidelně pořádá akce s názvem Vzdělání a řemeslo, kde si děti i mládež mohou vyzkoušet mnoho povolání a zároveň o jednotlivých řemeslech zjistit mnoho podstatných informací, na jejichž základě se mohou rozhodnout nejen pro své budoucí povolání, ale v bližším časovém horizontu se především rozhodnout pro své budoucí vzdělání. Vzhledem k tomu, že mezi jedince v ohrožených skupinách často patří i mládež, která žádný druh středního vzdělání nedokončila a zůstala pouze s ukončenou povinnou školní docházkou, jsou i tyto veletrhy velmi důležitou součástí vzdělávacího procesu.

Často a již dlouho využívanou možností pro vyšší vzdělání dětí v oblasti negativních životních jevů, jsou přednášky na téma drog a sexuální výchovy. Součástí těchto přednášek není jen suché vysvětlení toho, proč jsou drogy škodlivé, ale ideálně by se dětem a mládeži měl názorně ukázat také dopad takové závislosti prostřednictvím fotografií a představením výčtu onemocnění, která drogově závislé postihují. Stejný účel by měly mít i přednášky o sexuální výchově, kde se žáci druhého stupně a studenti středních škol dozví nejen vše o bezpečném sexu, ale také mnoho informací o pohlavně přenosných chorobách, a především o příležitostech, kde by k nim nejčastěji mohli přijít, a tím jim předložit všechna rizika hrozící z nechráněného sexu a prostituce.

Tohle samozřejmě nejsou jediné možnosti, které školy mají. Kromě veletrhů o budoucích povoláních a přednáškách a drogových závislostech a bezpečném pohlavním styku by se pedagogové měly soustředit i na další témata, přičemž to nejzávažnější v posledních několika letech je rozhodně šikana ve školách. Samozřejmě i na toto téma lze uspořádat přednášku, ale učitelé by se měli aktivně podílet na tom, aby k šikaně nedocházelo, a to nejen v rámci přednášky. Základem je ovšem o fyzické i mentální šikaně žáky a studenty dostatečně informovat, aby se takovému chování vyhnuli, nebo alespoň poznali, kdyby se někomu v jejich okolí něco podobného stalo.

3.3 Volnočasové aktivity pro prevenci kriminality

Děti a mládež tráví volným časem spoustu hodin každý den. To, jak a s kým ho tráví, může být klíčem k tomu, zda se jejich budoucnost bude vyvíjet pozitivně s klasickým začleněním do společnosti, nebo se vyvine negativně a oni se stanou pachatelem či obětí trestného činu. Svůj volný čas mohou trávit na třech různých

místech. Ve výchovných institucích jako jsou státní instituce, organizace nekomerčního sektoru, privátní komerční sféra anebo církevní společnosti. Častěji ho ale tráví v rámci rodiny nebo své vrstevnické skupiny. Státní instituce lze rozdělit na několik skupin. Patří sem školy a jejich zařízení, jakými mohou být družiny či školní kroužky, dále sem lze zařadit mimoškolní zařízení typu domovů pro děti a mládež, zařízení pro ústavní výchovu neboli dětské domovy, které se týkají dětí s nepříznivou rodinnou situací a další, například tělovýchovné organizace. Podobně můžeme rozdělit také samotné aktivity, kterým se mohou děti a mládež věnovat. Když hovoříme o volnočasových aktivitách, myslíme tím především manuální činnosti jako ruční práce, fyzické činnosti jako sportovní aktivity, kulturně umělecké činnosti jako hra na hudební nástroj, kulturně racionální činnosti jako například četba literatury, dále společenské činnosti zahrnující formální a neformální činnosti, hry a pasivní odpočinek.

Když se podíváme na volný čas dětí a mládeže v rámci jejich rodiny, můžeme jako první samozřejmě poznamenat, že trávení volného času záleží z velké části na rodině samotné. Záleží na tom, jestli jsou více aktivní či pasivní, jaké mají rodiče zaměstnání a jaké mají zájmy. Obecně by ovšem měl být základem aktivní zájem rodičů dítěte o to, aby jejich dítě prožívalo svůj volný čas smysluplně, ať už půjde o jakoukoli aktivitu. Úkolem rodiny v tomto ohledu je naučit dítě, aby získalo poznatky o tom, co by mělo ve volném čase dělat, čím se zabývat a jak se díky tomu dále rozvíjet. Tím, že budou rodiče se svým potomkem chodit pravidelně například do divadla, kina, na koncerty, sportovní utkání, do přírody, do muzea, na výlety či dovolené a budou ho učit, že poznávat nové věci a těšit se aktivnímu životnímu stylu je pro něj dobré, tak v dítěti postupně vybudují potřebu se těmito aktivitám pravidelně věnovat i v budoucnosti, projevit o ně zájem a prohlubovat tak své nadání a rozšiřovat zájmy. Základní potřebou pro uskutečnění tohoto rodinného cíle je ovšem dostatek času, který rodič svému dítěti pravidelně věnuje. To nemusí být vždy jednoduché, protože všichni rodiče musí chodit do zaměstnání, aby svou rodinu uživil, a potom jim na dítě nezbyvá tolik času. Mnoho rodičů se snaží alespoň o kompenzaci času během víkendů či dovolených a děti z rodin s pracovní vytíženými rodiči často dochází na mnoho zájmových kroužků, protože ty je pozitivně zaměstnávají během týdne a během víkendu se jim věnují rodiče. Jediným negativním aspektem na takovém přístupu je nedostatek volného času, který tyto děti mohou někdy zažít. U jiných typů rodin se mění množství zájmových kroužků a aktivit v závislosti na pracovní vytíženosti rodičů, životním stylu celé rodiny a na množství finančních prostředků.

Čím je dítě starší, tím vyšší má potřebu trávit svůj volný čas více se svými vrstevníky než se svou rodinou. Zároveň by v tomto věku již měli vědět, jaké jsou jejich zájmy a koníčky. Z oblasti těchto zájmových aktivit také většinou pochází většina jejich přátel stejného či podobného věku. Pokud jim rodina nedala možnost vytvořit si aktivní postoj k volnočasovým aktivitám, mohou se často stýkat s vrstevníky, kteří jsou na tom podobně. Takové skupiny dětí jsou potom v rámci svého volného času orientovány negativně. Tato záporná orientace vzniká z nudy, touhy po dobrodružství, nadbytku volného času, z možných problémů ve škole nebo v rodině. V období puberty se u jedinců mohou díky negativnímu trávení volného času a nevhodným vrstevnickým skupinám vyskytnout jevy jako záškoláctví, šikana, rasismus, delikvence, kriminalita nebo vandalismus. V pozdějším věku se k tomu může přidat také politický či rasový extremismus nebo sektářství. K těmto aspektům se mohou jedinci dostat právě i přičiněním toho, že jim rodiny v útlém věku nevěnovaly dostatek času a péle při vytváření správných hodnot a dostatečně je nezaměstnaly volnočasovými aktivitami. To samozřejmě není jediný aspekt ve vytvoření sociálně a mravně vyspělého jedince, ale je to důležitým aspektem.

3.4 Poradenské aktivity pro prevenci kriminality

Pedagogicko-psychologické poradenství se soustředí na poskytování poradenských a preventivních služeb, které mají jednotlivcům pomáhat během soustavného vzdělávání v základních, středních i vyšších odborných školách. Pomáhají tedy předškolním dětem a žákům ve věku od 3 do 18 let, ale zároveň také studentům na středních či vyšších odborných školách ve věku od 18 do 26 let. Základními tématy a cíli během pomoci dětem a mládeži jsou kromě vytvoření vhodných sociálních, psychologických a fyzických podmínek pro správný vývoj vedoucí k rozvoji osobnosti a zdravé socializaci, stejně jako naplňování potřeb pro rozvíjení schopností, dovedností a zájmů jedince, pomoc během vhodné volby cesty za vzděláním a samozřejmě i volby budoucího povolání. Kromě toho se snaží předcházet výukovým a výchovným potížím a sociálně patologickým jevům, které se mohou objevit u dětí a mládeže zejména z problémových či neúplných rodin. Velkou částí zájmu odborně vyškolených pedagogických pracovníků je ovšem také integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, a to v případě fyzického i mentálního postižení. Kromě toho všeho se ovšem zabývají také posílením pozice rodičů a rozvojem jejich kompetencí ve vztahu k dítěti. To jsou pouze některé ze základních cílů a kompetencí, které tyto pedagogičtí pracovníci

během poradenské činnosti zastávají. Odborní pracovníci ovšem nemohou využívat pouze svých vlastních schopností k projevu prevence kriminality skrze poradenskou činnost. Potřebují k tomu dostatečnou součinnost s rodiči či zákonných zástupců jedince, se sdruženími rodičů při školách, ale také se samotnými předškolními zařízeními, základními, středními a vyššími odbornými školami. Kromě rozvíjení vztahu s těmito organizacemi rozvíjí kooperaci také se zdravotnickými, sociálními a dalšími organizacemi zabývajícími se péčí o děti a mládež. V rámci poradenských činností můžeme hovořit o činnostech informačních, konzultačních, metodických a diagnostických. Podle výsledku typu této činnosti se poté pracovníci obrací na příslušné organizace, se kterými spolupracují. Odbornými organizacemi zabývajícími se poradenskou činností jsou pedagogicko-psychologické poradny, na které se nyní v krátkosti podíváme.²³

Činnost pedagogicko-psychologických poraden (a dalších školských poradenských zařízení) upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a zejména pak Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a její novela Vyhláška č. 116/2011Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb. Tyto speciální poradny mají za úkol realizovat komplexní psychologickou, speciálně pedagogickou a sociální diagnostiku, která se zaměřuje na vyšetření školní zralosti, zjištění poruch učení či chování, stejně jako zjišťování problémů ve výchově, její nedostatky, osobnostní problémy jedince a zajišťují také komplexní pedagogicko-psychologickou diagnostiku v souvislosti s profesním zaměřením žáků. To ovšem není jediná činnost pedagogických poraden. Další je zaměření poradenské činnosti na rozvoj osobnosti poškozeného jedince, na sebepoznávání a rozvoj prosociálních forem chování dětí a mládeže. Zároveň se zaměřují na prevenci školní neúspěšnosti a potlačení ideálně všech negativních vlivů na sociální vývoj a zajišťují pokus o napravení poruch učení a chování, anebo dalších problémů ve vývoji, vzdělávání a výchově jedince a podílejí se na vyjasňování osobnostních perspektiv daného jedince. Dalším z cílů odborných pedagogicko-psychologických pracovníků je poskytování konzultací a odborných informací pedagogickým pracovníkům jednotlivých škol a jiných školských zařízení o výchově a vzdělávání dětí a mládeže, kterým by školy a jejich pracovníci měli věnovat pozornost

23 JEDLIČKA, Richard. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Praha: Themis, 2004. str. 283-284.

z důvodu psychického a sociálního vývoje svých žáků a studentů, stejně jako kvůli jejich výchově a profesní orientaci.²⁴

Pracovníci pedagogicko-psychologických poraden mají určité kompetence, které jim určuje výše zmíněný zákon a kterých se samozřejmě musí držet. Poradna nejen navrhuje řediteli školy speciální zařazení dítěte či mladistvého do určitého typu školy, ale zabývá se také řídicí činností výchovných poradců na jednotlivých školách, pro které organizuje odborné aktivity, přednášky a semináře. Dále sleduje předpoklady žáků společně s jejich profesní orientací, v případě předškolních dětí posuzuje a sepisuje posudky ohledně připravenosti dítěte na povinnou školní docházku z pedagogicko-psychologického hlediska a spolupracuje také se školami během přijímání žáků se speciálními potřebami, včetně zařazování těchto žáků do speciálních tříd či škol. Zabývá se současně i zpracováváním odborných posudků pro orgány státní správy ve školství ohledně zařazování a přeřazování žáků a studentů do jiných školských zařízení a navrhuje jistá vzdělávací opatření v souladu se stanovenými školskými předpisy. Jednou z kompetencí pedagogicko-psychologických poraden je také spolupráce na zpracovávání aktivit vhodných k prevenci sociálně patologických jevů, včetně prevence drogových závislostí a zabývá se pochopitelně i koordinací realizace těchto aktivit.²⁵

3.5 Další projekty prevence kriminality

Díky projektům, vytvořeným krajským ředitelstvím Jihočeského kraje, je považována bezpečnostní situace v Jihočeském kraji za stabilizovanou. Dle statistických údajů za roky 2017 a 2018 došlo k poklesu registrované kriminality. V roce 2018 nastal pokles o 801 skutků oproti roku předešlému.²⁶

3.5.1 Dotační projekt Jihočeského kraje

Tento projekt vznikl v roce 2017 a je finančním zdrojem pro projekt Podpora prevence kriminality v Jihočeském kraji. Dotační projekt Jihočeského kraje pokrývá 95 % uznatelných nákladů a v roce 2017 z něj bylo financováno 23 projektů.

²⁴ JEDLIČKA, Richard. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Praha: Themis, 2004. str. 285-286.

²⁵ Ibid., str. 286.

²⁶ *Oblast prevence kriminality: Koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2018–2020*: str. 22 [online]. In: 22.2.2018 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/ku_file/167000/0

3.5.2 Projekt na integraci romských spoluobčanů

Tento projekt je podporován Radou vlády pro záležitosti romské komunity a Radou vlády pro národnosti menšiny. Projekt navazuje na úspěšnou práci s romskou menšinou na českobudějovických sídlištích. Zaměřuje se na správné využití volného času, na vzdělávání a doučování dětí a mládeže v romské komunitě.

3.5.3 Zebra se za Tebe nerozhledne

Projekt je zaměřen na chodce a ostatní účastníky silničního provozu. Je realizován dvakrát ročně a to od roku 2007. Projekt je realizován celorepublikově pod záštitou Policie ČR, Zdravotní pojišťovny Ministerstva vnitra ČR a BESIP Ministerstva dopravy ČR. Projektu se účastní žáci prvního stupně základních škol a učí se pravidlům silničního provozu. V Českých Budějovicích je cvičné hřiště v budově Ústředního automotoklubu. Zde se žáci učí nejen teorii, ale hlavně získávají zkušenosti ve cvičném provozu.

3.5.4 Řídím, piju nealko pivo

Projekt vznikl ve spolupráci Českého svazu pivovarů a sladoven, BESIP Ministerstva dopravy ČR a Policie ČR. Je zaměřen zábavnou formou na řidiče a alkohol za volantem. Zviditelňuje nealko pivo jako alternativu z hlediska dodržování bezpečnosti a zákona, a především motivuje řidiče. V rámci projektu si tak mohou vyzkoušet simulovanou opilost nasazením speciálních brýlí ve virtuální realitě nebo si nechat změřit zbytkový alkohol v krvi. Zodpovědní řidiči jsou pak odměňováni. Spotřeba nealko piva vzrostla o 0,8 % a 49% mužů a 22% žen zvolí raději nealko pivo, pokud řídí a nemohou si dát alkoholické pivo. V rámci tohoto projektu bylo osloveno 28 000 lidí.

3.5.5 Vidíme se

Projekt spuštěný ve spolupráci BESIP Ministerstva dopravy ČR a Policie ČR. Projekt je zaměřen na viditelnost účastníků silničního provozu. Zaměřuje se nejen na chodce, ale i na cyklisty. Viditelnost je zvýrazněna pomocí reflexních prvků a pestrého oblečení. Chodec oblečený v tmavém je pro řidiče viditelný na 18 metrů. Pokud má na sobě alespoň jeden reflexní prvek jeho viditelnost se zvýší až na 200 metrů. Tento rozdíl může chodci zachránit život.

3.5.6 Mladý cyklista a Bezpečně na kole

Projekt Mladý cyklista je cyklistická soutěž určena dětem starším 10 let. Soutěž je celorepubliková a dělí se do dvou věkových kategorií (1. kategorie 10-12 let, 2. kategorie 12-16 let). Soutěž se skládá z jízdy zručnosti, z jízdy dle pravidel silničního provozu, práce s mapou, zásady první pomoci a z testů pravidel silničního provozu. Historie tohoto projektu sahá až do šedesátých let 19. století.

Projekt Bezpečně na kole vznikl v roce 2016. Projekt lze nazvat příručkou pro všechny milovníky cyklistiky. Brožura obsahuje informace o povinné a doporučené výbavě, upozorňuje na chyby, které cyklisté dělají v provozu, informuje o nejčastějších příčinách nehod a o poskytnutí první pomoci.

3.5.7 Dny IZS

Tento projekt je zaměřen na činnost integrovaného záchranného systému (dále IZS) a na činnost Policie ČR. IZS se skládá ze tří základních a šesti ostatních složek. Základními složkami jsou – hasičské sbory, záchranné služby a Policie ČR. Ostatními složkami jsou – vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, obecní policie, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní obrany a neziskové organizace a sdružení občanů, které lze použít k záchranným a likvidačním pracím. Telefonní číslo IZS je 112, základy byly položeny v roce 1993.

3.5.8 Protidrogový vlak

Projekt, který byl založený na smyslovém prožitku a interaktivitě. Jinak také označovaný jako Revolution Train, je multimediální vlaková souprava. Jde o nástroj, který přináší novou formu prevence v boji proti drogám skrze interaktivní a zážitkové vzdělávání. Cílem je prostřednictvím zapojení všech lidských smyslů zapůsobit na návštěvníka vlaku, na jeho pohled na legální i nelegální drogy a na jejich závislosti. Cílovou skupinou jsou žáci základních a studenti středních škol ve věku 10 - 17 let a také rodiny se stejně starými dětmi. V projektu byla použita 5D - metoda – cílíme na lidské smysly. Je dokázáno, že člověk si zapamatuje jen 10% z toho, co slyší, 15 % z toho co vidí a čte, 40% z toho o čem diskutuje, ale až 80% z toho co zažije nebo dělá. Tento projekt má velké úspěchy a to nejen v České republice, ale také na Slovensku a v Německu. Od 16. března 2015 prošli protidrogovým vlakem desetitisíce lidí. Díky takovéto návštěvnosti a sběru anonymních dat vznikají navazující programy.

3.5.9 Asistent prevence kriminality

Projekt byl v Jihočeském kraji zahájen v roce 2013 a má přispět ke zvýšení bezpečnosti a ke snižování míry a závažnosti trestní činnosti. V roce 2013 byli zaměstnáni dva asistenti prevence kriminality. V dalších letech narostl počet asistentů v Českých Budějovicích na šest. Díky jejich působení došlo ke snížení stížností a trestních činností. Asistenti jsou proškolení ze základů práva, psychologie a podstupují základní výcvik sebeobrany. Asistenty kontroluje a řídí pověřený strážník městské policie, tzv. mentor asistentů prevence kriminality. Pravidelná činnost asistentů prevence kriminality zahrnuje především dohledy na dětských hřištích, u základních škol, dohledy nad veřejným pořádkem, nočním klidem, vandalismem apod. formou hlídkové činnosti samostatně nebo spolu se strážníky městské policie. Přispívají též při řešení rodinných nebo sousedských sporů v zárodku, zvyšování pocitu bezpečí místních obyvatel, asistencí při návštěvách problémových rodin.

3.5.10 Bezpečí pro seniory

Cílem projektu je zvýšit bezpečnost seniorů, zaměřit se nejen na typické problémy seniorů, jako je domácí násilí nebo podvodné prodeje, ale na bezpečnost obecně. Tento projekt je jak pro širokou veřejnost, tak i pro tu odbornou. Realizátorem projektu je Krav Maga Global, který se zaměřuje na praktický kurz, ve kterém se zúčastnění seznámí se základními principy bezpečného chování.

3.5.11 Seniorská obálka

Tento projekt odstartoval v Jihočeském kraji 26. listopadu 2018. Jedná se o červenou reflexní obálku, která poskytuje seniorům potřebné informace k získání pocitu jistoty a bezpečí, při ohrožení zdraví a života. Obálka je velkým pomocníkem i pro složky IZS. Záchraná služba, Policie ČR a Hasičská záchraná služba v ní naleznou veškeré potřebné údaje o seniorovi.

4 Podpora a koordinace současného systému prevence kriminality v kraji

Na území Jihočeského kraje se stala prevence kriminality neodmyslitelnou součástí aktivity kraje. Prevence pro stávající období 2016–2020 je důležitou nedílnou součástí bezpečnostní politiky. V praktické části se poté budeme zabývat vyhodnocením Strategie prevence kriminality 2016–2020 a to konkrétně rokem 2018 a 2019. Aktivity Jihočeského kraje v oblasti prevence kriminality realizují opatření, která usilují o to, aby v kraji bylo bezpečno pro rodinný život, práci a zábavu. Zastupitelstvem kraje bylo dne 22. 2. 2018 schváleno usnesení č. 22/2018/ZK-11, které je zaměřeno na podporu a koordinaci prevence kriminality v Jihočeském kraji. Tato kapitola vychází především z Koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2018–2019, Koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2009–2011 a Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017–2020.

4.1 Oblast podpory přímé práce s cílovou skupinou

Důležitá je realizace specifických projektů zaměřených na prevenci kriminality u cílové skupiny. Nutné je analyzovat aktuální bezpečnostní problémy s důrazem na vyhledávání rizikových skupin a realizovat projekty vedoucí k vhodným preventivním aktivitám. Do činnosti v této oblasti podpory přímé práce s cílovou skupinou je nutné zapojit obce, Policii České republiky a Nestátní neziskové organizace.²⁷

Mezi projekty realizované v Jihočeském kraji lze zařadit všechny již výše zmiňované projekty v předchozí kapitole. Taktéž Jihočeský kraj realizuje ve vybraných městech projekt Ozbrojený útočník ve škole, kterému bude věnována samostatná kapitola.

4.2 Oblast koordinace na úrovni kraje

Obecnými cíli Jihočeského kraje je vytvoření propojeného systému prevence kriminality a zvyšování bezpečnosti občanů. Specifickými cíli je pak podpora komunikace a spolupráce se samosprávami obcí, státními orgány a poskytovateli programů a služeb v prevenci kriminality, poskytování kvalitních a komplexních

²⁷ *Oblast prevence kriminality: Koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2018–2020:* str. 30 [online]. In: . 22.2.2018 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/ku_file/167000/0

informací, které mají zvýšit informovanost široké veřejnosti Jihočeského kraje. Dále se jedná o realizaci programů sociální a situační prevence na úrovni primární, sekundární a terciární.²⁸

Prevence kriminality určená dětem a mládeži v Jihočeském kraji je zaměřena na populaci žáků základních škola a studentů středních škol. V roce 2018 bylo Policií ČR osloveno 18 tisíc žáků a studentů, v roce 2019 již bylo oslovených 19 tisíc a to formou přednášek, besed, seminářů a preventivně prezenčních akcí. Tématy v roce 2018 byla především šikana, drogová problematika, kyberkriminalita, majetková trestná činnost a bezpečnost silničního provozu. V roce 2019 navíc přibylo téma kyberšikany.

4.3 Oblast koordinace na národní úrovni

Do tohoto systému jsou zařazeny orgány na celorepublikové úrovni. Je důležité zachovat stávající systém prevence kriminality ve vztahu k centrálním institucím a aktivní spolupráci při plnění národní Strategie prevence kriminality v České republice. Koordinační úlohu plní Republikový výbor pro prevenci kriminality. Důležitou roli pak v oblasti koordinace na národní úrovni hraje Policie ČR. Její zástupci se aktivně podílejí na prevenci kriminality. Další nedílnou součástí jsou kraje. Ty jednotlivě zpracovávají akční plány a programy pro prevenci kriminality v krajích. Dalším neposledním článkem systému prevence kriminality jsou obce. Ty tvoří základní úroveň, na které jsou opatření prevence kriminality uváděny do praxe. Vedle veřejných subjektů mají svou podstatnou roli v systému prevence kriminality soukromé osoby. Mezi tyto osoby patří nestátní neziskové organizace, dobrovolníci, akademická sféra, podnikatelské subjekty a fyzické osoby. Je důležité mezi všemi subjekty zajistit sdílení dat a informací, aby byla zajištěna bezpečnost a prevence kriminality.

4.4 Oblast vzdělávání

Tato oblast je velice důležitou součástí systému prevence kriminality. Jihočeský kraj zajišťuje a zvyšuje počet vzdělávacích akcí pro pracovníky prevence kriminality z obcí a dalších subjektů. Manažer prevence kriminality se svými spolupracovníky z oddělení prevence a humanitní činnosti zajišťují vzdělávací programy pro širokou veřejnost a zaměřují se na aktuální problémy a trendy v oblasti kriminality a informují o možnostech ochrany před kriminalitou. Jsou pořádána pravidelná odborná setkání,

²⁸ *Koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2009 - 2011* str. 9 [online]. In: . [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/jihocesky-kraj2-pdf.aspx>

vzdělávací semináře a konference na aktuální témata a projekty nejen na lokální úrovni, ale i celorepublikové. Zkušenější pracovníci dále předávají získané zkušenosti přímo z praxe.

4.5 Oblast informace, výzkumu a hodnocení

V oblasti informací, výzkumu a hodnocení jde o zvýšení informovanosti široké veřejnosti, sdělení výsledků výzkumu z akademické sféry a o hodnocení situace v systému prevence kriminality. Manažer prevence kriminality ve spolupráci s manažery prevence obcí, Policí ČR a nestátních neziskových organizací zajišťují zvýšení počtu informačních kampaní pro další subjekty a širokou veřejnost. Jihočeský kraj podporuje realizaci projektů z oblasti informovanosti o všeobecné kriminalitě a o možnostech ochrany osob a majetku. Do těchto projektů jsou zahrnovány webové stránky výše uvedených subjektů a mediální prostředky – tisk, rádio, periodika a různé tiskoviny.

4.6 Oblast financování

System prevence kriminality je financován z dotačních programů. Díky finančním prostředkům, které jsou zajišťovány samosprávou Jihočeského kraje, je obcím umožněno realizovat projekty a programy, zvyšovat informovanost široké veřejnosti kampaněmi a zvyšovat vzdělanost pracovníků v oblasti prevence kriminality.²⁹

²⁹ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* str. 22. [online]. In: . Praha 2017 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>

5 Charakteristika nenadálého a neočekávaného útočníka v objektech školských zařízení

U této kapitoly se zastavíme pouze okrajově, protože charakterizovat případného útočníka je velice složité, takřka nemožné, jelikož neexistuje přesná definice typického pachatele. Na základě zkušeností kriminalistů však lze říci, že pachatel pochází z různých ras, rodinných zázemí a ani prospěch není u všech pachatelů stejný. Jediné, co lze charakterizovat je důvod, proč útočník daný čin vykonal, co ho k tomu vedlo a jaký měl motiv.

5.1 Rozlišení čtyř hlavních motivů

První příčinou je závažná duševní porucha daného útočníka, jejíž diagnózou může být například schizofrenie, deprese nebo paranoia. U menší části z těchto útočníků již v minulosti byla duševní porucha diagnostikována a léčena, avšak u větší části z nich se nikdy tato nemoc neprojevila natolik, aby byla včas odhalena a proběhla její léčba. Druhým definovaným motivem útoku může být frustrace. Ta většinou vychází z těžké životní situace, ve které se útočník nachází a za kterou může stát stres plynoucí například ze zklamání v lásce, v přátelství, ztráty zaměstnání nebo pozbytí peněz. U těchto útoků z motivu frustrace dochází většinou prvně k napadení osob, které jsou přímo spojené s danou frustrací a poté útočník napadá i anonymní oběti, které s danou situací nemají vůbec žádnou spojitost. Dalším, v pořadí třetím možným motivem, může být tzv. fanatismus. Útočník rozhodně nekoná ze zoufalství, ale z přesvědčení. Jejich terčem bývají osoby, které mají na určitou problematiku jiný názor a v jejich očích se tak jedná o původce zla. Velice častým znakem útočníků konajících s motivem fanatismu je to, že po aktu agrese nedochází z jejich strany k sebevraždě. U čtvrtého a zároveň posledního motivu se útočník inspiruje nebo napodobuje podobné útoky, které se již v minulosti staly, jedná se tedy o motiv tzv. kultovního rázu. Autorem tohoto činu nebývá většinou jednotlivec, ale skupina. Ta se podílí na jeho přípravě i na jeho vykonání. Samotné vytvoření charakteristiky útočníka spadá spíše do oboru psychologie či psychiatrie. Avšak velkým problémem, který vzniká při jejím vytvoření je skutečnost, že útočník ve většině případů rukou svou, nebo cizí umírá, není jej tak možno podrobit ani zkoumání, ani léčbě. Jediný moment, kdy je možné útočníka odhalit

a charakterizovat je moment, kdy útok připravuje. Většinou si zkouší zbraně, plánuje si celou situaci, nebo ke svému činu hledá spojence.³⁰

³⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). str. 148-153.

6 Projekt AMOK

Co slovo „amok“ vlastně vůbec znamená?

„Samotný výraz pochází z malajštiny a znamená „odevzdat v boji i to poslední“. Jeho prapůvodem je zřejmě indické „amuco“, což značí bojovníka zasvěceného smrti. První zmínky o amoku na Dálném východě pochází od cestovatelů z 16. století. Popisovali zvláštní chování malajských bojovníků, kteří se s pokřikem „amok“ a bez ohledu na vlastní přežití vrhali do řad nepřátel. Dokonce i mořeplavec James Cook zmiňuje v zápiscích z roku 1770 tento zvláštní způsob bojové taktiky, založené na opovrhování strachem z vlastní smrti.“³¹

Nicméně s amokem se však bohužel můžeme potkávat i mimo válečná pole. Amok se mění, v dnešní době ztrácí projev hrdinství a nahlíží se na něj spíše jako na projev duševní patologie. Jelikož rostl počet množství agresivního chování zapříčiněného duševními poruchami a to i ve školských zařízeních, bylo potřeba na tuto hrozbu reagovat, a proto vznikl projekt AMOK. Cílem tohoto projektu je vytvoření souboru preventivních opatření, která mají snížit pravděpodobnost výskytu hrozícího útoku ozbrojeného útočníka ve školských zařízeních, a naopak zvýšit možnost zaměstnanců školy na tuto nebezpečnou situaci rychle, účinně a hlavně správně reagovat, a tak zmírnit dopad možného útoku.

Projekt AMOK se od roku 2016 testuje jako zavádějící na 51 základních a středních školách v celém Jihočeském kraji. Záměrem projektu není vydělat peníze a zdárným úspěšným vyhodnocením nejsou efektní a líbivé akce pro širokou veřejnost. Pro zvládnutí mimořádné situace je klíčové, v našem případě tedy útok v prostředí školy, výborná znalost celé budovy školy a její prostředí, dobře nastavená organizační opatření a hlavně odborně proškolení učitelé a ostatní zaměstnanci školy (při mimořádné události nemusí vždy jít pouze o pedagoga, ale odpovědnou osobou v dané situaci může samozřejmě být i vychovatelka školní družiny, školník, uklízečka, ekonomka či kuchař), kterých bylo doposud proškoleny 2453. Důležitá je hlavně následná realizace opakujících nácviků chování při útoku v daném prostředí školy. Pojďme se na toto úspěšné dílo, které zaslouženě získalo ocenění nejlepší Jihočeský projekt roku 2017, detailněji podívat.

Projekt AMOK – ozbrojený útočník je souborem preventivních opatření zaměřených na ochranu tzv. měkkých cílů. Termínem měkké cíle jsou označovány

³¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). str. 146.

objekty, prostory nebo akce s velkým počtem osob a s absencí či nízkým počtem bezpečnostních prvků. Hlavním cílem tohoto projektu je snížit pravděpodobnost výskytu hrozby útoku ozbrojeného útočníku v prostorách školy. Dalším cílem je zvýšit schopnost zaměstnanců škol včas, vhodně a účinně reagovat.

6.1 Dílčí cíle projektu AMOK

- Zlepšení bezpečnostních opatření škol.
- Zvýšení odbornosti a informovanosti bezpečnostního pracovníka a bezpečnostního týmu v případě napadení ozbrojeným útočníkem.
- Osvojení zásad, jak preventivně vyhledávat rizikové faktory ve škole související s hrozícím útokem.
- Předání informací vedení školy, pedagogům a dalším zaměstnancům školy v oblasti prevence ozbrojeného útočníka.
- Zpracování plánu „Ozbrojený útočník ve škole“.
- Proškolení pedagogického sboru a dalších zaměstnanců školy na téma AMOK – Ozbrojený útočník ve školním prostředí.
- Seznámení s možnostmi prevence, základními pravidly chování v případě ohrožení agresorem, se zásadami spolupráce se složkami Integrovaného záchranného systému.

6.2 Tři pilíře projektu AMOK

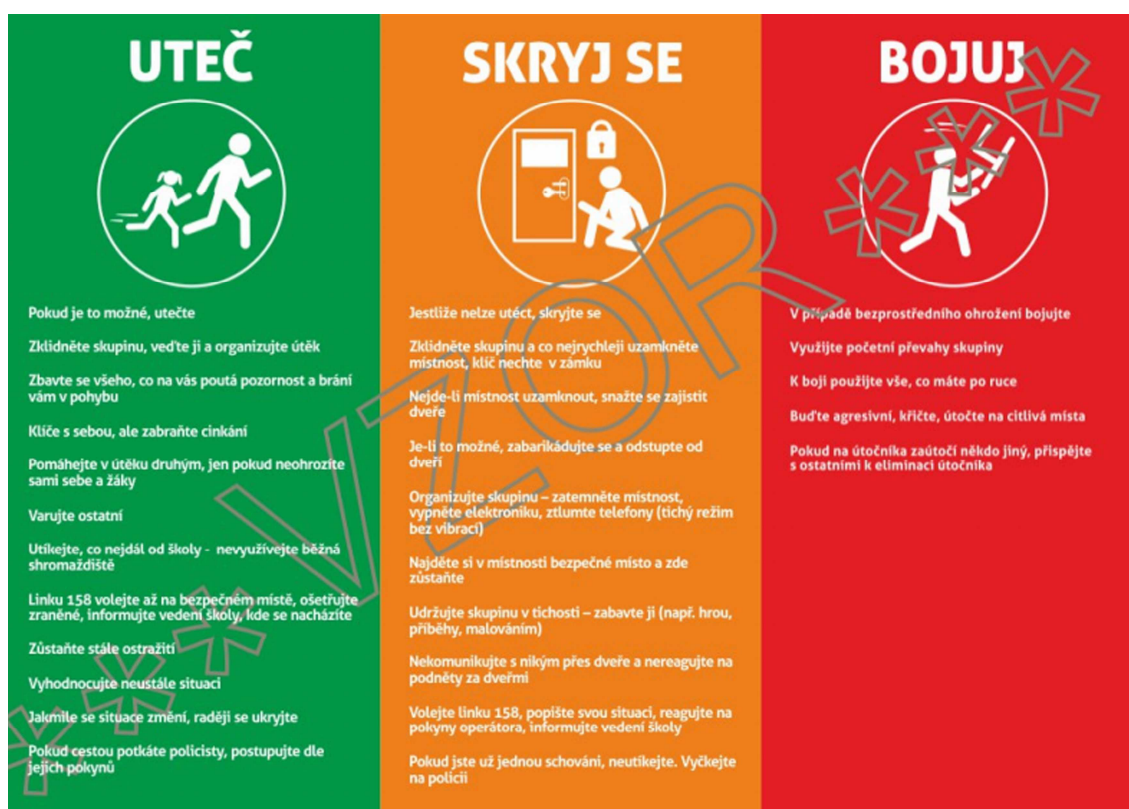
Celý projekt AMOK vychází ze tří pilířů, přičemž ani jednomu z těchto pilířů nelze přikládat větší či menší váhu než pilíři jinému. Všechny tři jsou stejně důležité a samostatně nefungují. Proto je kladen důraz na jejich vzájemné provázání a jejich současné rozvíjení.

- 1. pilíř je zaměřen na práci se zaměstnanci. Vzhledem k tomu, že jsou v případě jakékoliv mimořádné situací právě oni zodpovědní za jim svěřené studenty a žáky, jsou to právě oni, kteří by měli být v dané problematice vyškoleni jako první. Důvodem je také to, že na rozdíl od žáků zůstávají pedagogové a zaměstnanci v prostředí školy daleko delší čas, tudíž by se v jejich prostorech měli lépe orientovat a vyznat. I z toho důvodu musí nejlépe vědět, jak dobu od chvíle, kdy útočník překoná zabezpečení školy, do příjezdu IZS zvládnout,

vyřešit a na problém reagovat. Nedílnou součástí tohoto pilíře je také proškolení o způsobech první pomoci.

- 2. pilíř je zaměřen na školu samotnou. Je nutné, aby každý, kdo se v prostředí školy naskytá, věděl, jaké jsou její opatření proti vniknutí útočníka a například také kde se nalézají únikové východy, či kde je bezpečné schovat se.
- 3. pilíř vlastně spojuje první dva pilíře a dokazuje jejich stejnou důležitost. Zabývá se totiž nácvikem krizových situací a jeho zařazením do výukového plánu. Naučenou teorii, praxi a především zabezpečení školy je totiž nutné obnovovat a udržovat je tak aktuální. K tomuto účelu například slouží takzvaná „USB“ neboli „Uteč, schovej se, bojuj karta pro učitele“, která formou několikastránkového letáčku informuje a dává pedagogovi a zaměstnanci školy možnost, aby si informace připomínal i mimo samotný projekt AMOK.

Obr. 2: Karta USB³²

6.3 Etapy spolupráce se školami

Spolupráce se školami se dělí do dvou základních etap, po jejichž dokončení by škola měla být především bezpečnějším místem.

³² Karta USB (Uteč - Skryj se - Bojuj). In: *Projekt Ozbrojený útočník ve škole* [online]. [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: https://utocnik.kraj-jihocesky.cz/files/karta_usb_do_kapsy_vzor-1.pdf

- 1. etapa – Nejdůležitější součástí 1. etapy jsou bezpečnostní audit a odborná bezpečnostní prohlídka. Ty se zaměřují především na možnost neoprávněného vstupu cizích osob a zkoumají všechna bezpečnostní rizika. V závěru navíc předkládají návrh pro zlepšení prevence těchto rizik a jejich případnou eliminaci. Součástí první etapy je také celodenní teoretické a praktické cvičení se zaměřením na situaci, kdy selžou preventivní opatření a dojde k samotnému útoku, to vše ale bez účasti studentů.
- 2. etapa – Její součástí je takzvaný reaudit, který má zhodnotit a přezkoumat to, jak byly odstraněny, případně zlepšeny nedostatky, které odhalil první audit a odborná bezpečnostní prohlídka. Ve druhé etapě již nedochází k teoretickému cvičení, nicméně o to větší váha je přikládána cvičení praktickému, jehož součástí jsou ve druhé etapě nejen pedagogové a zaměstnanci školy, ale i samotní studenti.³³

³³ Projekt Ozbrojený útočník ve škole [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://utocnik.kraj-jihocesky.cz/>

7 Praktická část

V praktické části se budeme zabývat vyhodnocením strategie prevence kriminality 2016-2020 za Krajské ředitelství Jihočeského kraje za rok 2018 a částečně i za rok 2019. Výsledky výzkumu budou vyhodnoceny na základě anonymních dotazníků, které byly poskytnuty jako zpětná vazba k projektu AMOK. Aby byl výzkum co nejpřesnější, byly použity pro výzkum jak metoda kvalitativní, tak kvantitativní. Vzorek tázaných lidí je tak velmi široký, nicméně nedostává se nám pouze jednoslovných odpovědí, ale i obsáhlých úvah a hodnocení.

7.1 Projekt AMOK

Ozbrojený útočník ve škole – pilotní projekt v roce 2016 a II. etapa v roce 2017. K projektu AMOK – ozbrojený útočník jsem měla k dispozici 994 anonymních dotazníků od 14 škol z celého Jihočeského kraje. Jména škol ani typy po dohodě s Policií ČR neuvádím záměrně a to kvůli bezpečnosti žáků, studentů, pedagogických i nepedagogických pracovníků. Proto školy uvádím pod čísla. V projektu byly použity dva druhy dotazníků (níže jak dotazník A a dotazník B) jejichž nevyplněné vzory jsou přílohou mé bakalářské práce. Účelem těchto dotazníků bylo především zjistit, jakým způsobem tento projekt hodnotí ti, pro které je především navržen – pedagogové a zaměstnanci škol.

7.2 Dotazníky týkající se projektu AMOK

7.2.1 Škola 1.

Projektu se zúčastnilo 42 osob a bylo vyplněno 42 dotazníků typu A.

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Bohužel jsme si na školení nemohli psát poznámky. | Teoretická část byla velice poučná. | Byly chvíle, kdy jsem se trochu bála. | Prezentace byla určitě velmi přínosná.

Shrnutí: Přínosná.

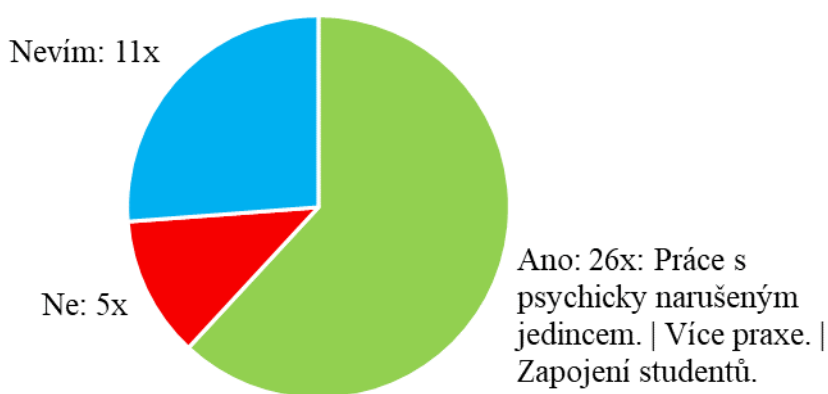
Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (návěst) semináře přínosná?

Odpovědi: Po psychické stránce veliký zážitek. | Přínosný byl především rozbor postupu schování se a útěku. | Ve svém okolí a prostoru kolem sebe nyní hledám možnosti a vlastnosti prostoru. | Tato forma je náročná, ale velmi užitečná. | Bylo to natolik autentické, že se ještě teď klepu. | Ano, praxe je lepší než pouze teorie. | Uvědomila jsem si, že v kritické situaci bych si asi neporadila. | Sympatičtí lektori.

Shrnutí: Velice přínosná. Většinu přítomných překvapila autenticita a síla zážitku.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

Graf. 1: Škola 1., Otázka číslo 3³⁴

7.2.2 Škola 2.

Projektu se zúčastnilo 61 osob a bylo vyplněno 61 dotazníků typu A.

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Emotivní videa. | Velice přínosné, poprvé jsem slyšela střelbu v budově. | Líbily se mi filmové ukázky. | Chyběly instrukce, jak útočníka napadnout. | Naše společnost by se měla zabývat tím, proč nám takové riziko hrozí a prevencí v tomto směru. Věnovat hlavní pozornost odstranění příčiny než důsledku. | Za čas by toto školení chtělo zopakovat. | Kdyby bylo více času, uvítala bych kontrolu konkrétní školy a poukázání na její nedostatky v zabezpečení.

Shrnutí: Přínosná.

Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (návik) semináře přínosná?

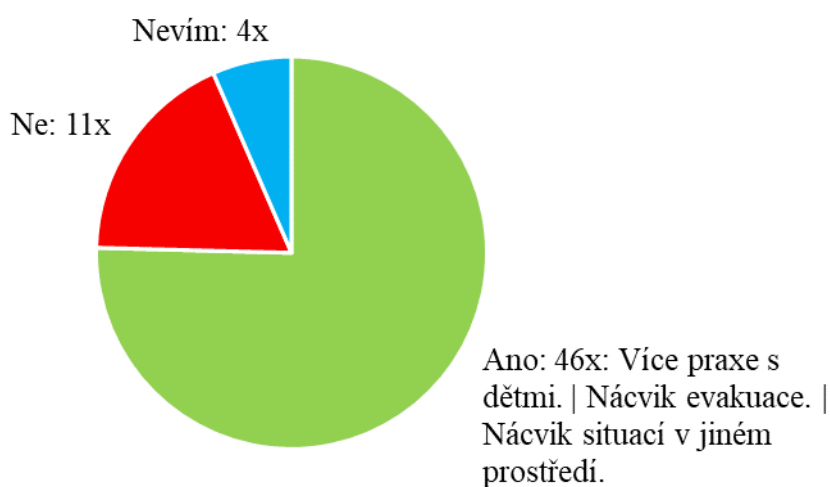
³⁴ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

Odpovědi: Zanechalo to ve mně hluboký dojem. | Modelové situace a jejich vyhodnocení, praktické rady instruktorů. | Situace se zraněným člověkem a evakuace. | Velice přínosný byl rozbor chyb a nedostatků při nácviku. | V budoucnu bych ráda nácvik prováděla se studenty za asistence policistů. | Ve skutečnosti by to asi vypadalo trochu jinak. | „Prožít si to“ – zůstává to v paměti déle a lépe. | Skvělá autentičnost. Rád bych měl více možnost procvičit si situace. | Doufám, že se s ničím takovým nesetkám a nezažiji to! | Instruktoři byli fajn. | Užitečná zpětná vazba od profesionálů. | Asi jsem čekala trochu více stresové a náročné situace, ale asi je těžké je nasimulovat. | Natrénovat útok útočníka. Praktická část by mohla být ostřejší, třeba s dětskou pistolí. | Modlím se, abych toto nemusela nikdy zažít. | I když bych to nikdy nechtěla zažít, líbila se mi autentičnost. | Praktický nácvik bych ocenil častěji. | Nechci zažít v reálu. | Lepší by bylo cvičit situaci se studenty, bylo by to pak reálnější. | Určitě bych tu situaci cvičila i se žáky. | Simulované situace vzbuzovaly velký strach, výborný následný rozbor a možnosti konzultace. | Chybí nácvik v domě mládeže – odlišné situace oproti školám a třídám. | Osobní přístup lektorů. | Přínosem jsou nastíněné situace podporované reálnými zvukovými a vizuálními podněty. | Odhalily se nedostatky únikových cest.

Shrnutí: Velice přínosná. Ačkoli ve velké většině převládaly pozitivní ohlasy na praktickou část, objevovaly se v dotaznících i náznaky skepse, opírající se především o malou autenticitu, kterou ale jiní chválili.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

Graf. 2: Škola 2., Otázka číslo 3³⁵

³⁵ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

7.2.3 Škola 3.

Projekt se zúčastnilo 63 osob a bylo vyplněno 63 dotazníků typu A.

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Informace se opakovaly. | Líbila se mi vstřícnost odpovídání na dotazy. | Profesionální přístup. | Seznámení s charakteristikou případného útočníka. | Riziko je větší než jsem si myslela a týká se všech věkových skupin dětí. | Tvrdá a šokující realita, kterou je ale dobré vidět. | Velice chválím „USB kartu“. | Bylo to hrůzostrašné, ale velice přínosné. | Uvědomění, že útok může být blízko.

Shrnutí: Velice přínosná. Většinu lidí překvapilo, jak je hrozba velká.

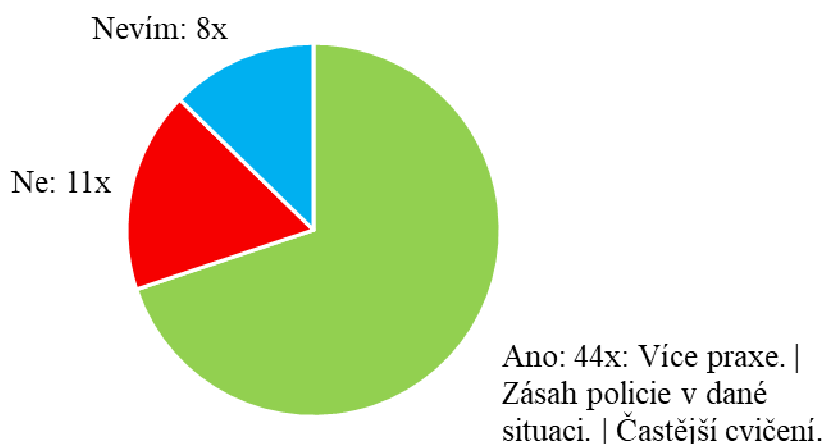
Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (návěv) semináře přínosná?

Odpovědi: Na začátku bych nechala lidi reagovat bez proškolení, podruhé po něm. | Zjistila jsem, jaké pocity ve mně vyvolává střelba a nepříjemná hudba, křik. | Šokující – k zamyšlení! | Praktická část pro mne byla psychicky náročná. | Dost děsivé, snad se tomu v reálu vyhnu. | Super zvukové efekty a zpětná vazba na to, co jsme ne/udělali špatně/dobře. | Praktická část byla velice přínosná. | Velmi silná autentičnost. | Nechtěla bych to zažít na živo. | Možnost vyzkoušet vlastní reakce. | Vím o sobě kousek víc a doufám, že se do takové situace nedostaneme. | Bez praktické situace bych si situaci nedovedla vůbec představit. | Nelíbil se mi pocit, který to ve mně vyvolalo. | Vůbec bych předtím nevěděla, co v takové situaci dělat. | Uvědomila jsem si svou důležitost vůči celé škole, když by hrozilo nebezpečí. | Bála jsem se, ač jsem věděl, že to není doopravdy. | Profesionální přístup a vedení. | Více času věnovat praktické části. | Náročné na psychiku. | Doporučil bych účastníkům špunty do uší. | Praxe je velice důležitá. Bez návěviku byl efekt minimální.

Shrnutí: Velice přínosná. Zúčastnění se na tomto téměř jednohlasně shodli. Pro většinu to byl silný a emotivní zážitek.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

Graf. 3: Škola 3., Otázka číslo 3³⁶

7.2.4 Škola 4.

Projektu se zúčastnilo 45 osob a bylo vyplněno 45 dotazníků typu A.

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Motivační, logicky návazné, od historie po možnosti případné reakce. | Chtěla bych toto školení častěji. | Reálné zamyšlení se nad nebezpečím nejen ve školách, ale i na veřejných místech. | Chválím vysvětlení „USB karty“. | Hodnotím velice kladně všechny přednášející. | Rád bych viděl zásah přímo proti útočníkovi, jinak v pořádku. | V dnešní době je to určitě přínosné. | Velice emoční video.

Shrnutí: Velice přínosná.

Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (návik) semináře přínosná?

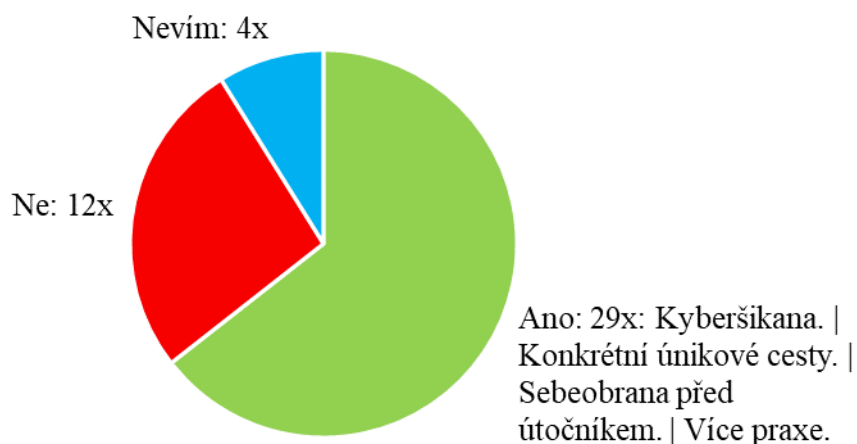
Odpovědi: Uvědomila jsem si, jak musí být budova bezpečná. | Modelové situace byly skvělé, až nepříjemné. | Dobrý návik modelových situací. | Nové možnosti úkrytů a útěku. | Zjistila jsem, že se bojím a nevím, jestli bych zvládla dobře reagovat. | Nechci to v reálu zažít.

Shrnutí: Velice přínosná.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

³⁶ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

Graf. 4: Škola 4., Otázka číslo 3³⁷

7.2.5 Škola 5.

Projektu se zúčastnilo 52 osob a bylo vyplněno 52 dotazníků typu A.

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Přínosné. | Oceňuji vyzkoušení praxe, teorie by nestačila. | Příjemné vystupování lektorů. Přišli jsme na vlastní chyby. | Dobrá prezentace i video ukázky. | Super modelové situace. | Velmi důležitá praktická část. | Klidný a profesionální přístup. | Připomenutí existujícího rizika. | Vadila mi videa pouze z USA, když řešíme problém v ČR. | Líbil se mi přístup přednášejících. | Až nyní jsem si uvědomila, jak závažné a život ohrožující situace mohou se žáky zažít.

Shrnutí: Velice přínosná. Zúčastnění chválili také profesionalitu přednášejících.

Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (návik) semináře přínosná?

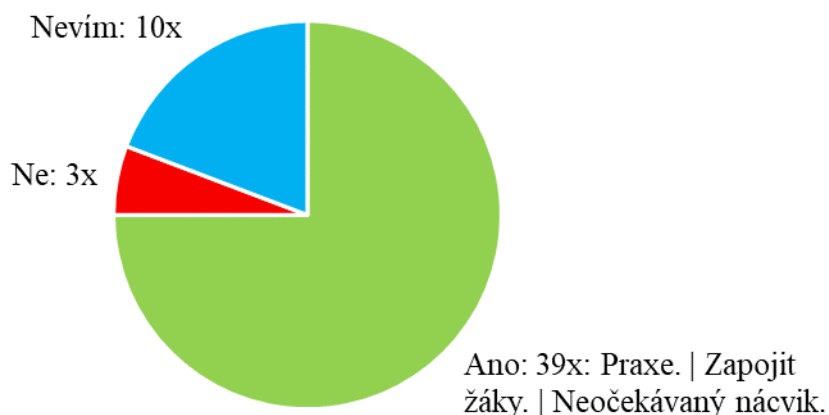
Odpovědi: Ještě by bylo zajímavé, když by se útočník dostal do třídy přímo, ale asi by to bylo nebezpečné. | Mohla být menší skupina. | Úžasné zapojení všech pracovníků do modelových situací. | Ráda bych praktickou část absolvovala se žáky. | Nejvíce bylo přínosné cvičení se zraněnou osobou. | Emotivní. Je to velmi zvláštní pocit zažít vše na vlastní kůži. | Líbila se mi figurantka. | Těším se na změny, které provedu v rámci bezpečnosti naší školy. | Máme všichni o čem přemýšlet a diskutovat. | Nedovedu si představit toto s dětmi. | Uvědomila jsem si, co vše se ještě musí zabezpečit. | Reakci je třeba trénovat.

Shrnutí: Velice přínosná. Všichni tázání souhlasili, že právě praktická část je opravdu přínosná a důležitá.

³⁷ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

Graf. 5: Škola 5., Otázka číslo 3³⁸

7.2.6 Škola 6.

Projektu se zúčastnilo 6 osob a bylo vyplněno 6 dotazníků typu B.

Otázka číslo 1: Byl pro Vás „nácvik“ přínosný? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Jako ředitelka školy jsem s průběhem nácviku maximálně spokojená. | Možnost samotné praxe. | Problém s příjmem zpráv na Whatsappu. | Přínosný byl právě praktický nácvik. | Přínosné. | Pomohl mi rozbor videa.

Shrnutí: Přínosný.

Otázka číslo 2: Jak se Vám pracovalo se žáky? Překvapilo Vás při samotném nácviku něco? Co byste zlepšili? Byly nějaké organizační obtíže? Doporučení pro příští cvičení.

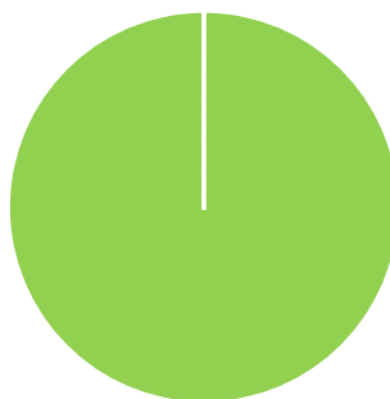
Odpovědi: Nefungovala WI-FI, takže jsme nemohli poslat zprávy přes Whatsapp a bylo nutno použít SMS. Je nutné posílit WI-FI síť. | S žáky se mi dobře pracovalo, i když byly ve třídě děti s těžkým mentálním postižením a autista. | Reakce žáků velice dobré. | Vše ok, bez komplikace. | Žáci byli vcelku klidní na svůj stav.

Shrnutí: Přínosná.

Otázka číslo 3: Byla pro Vás odpolední část „nácviku“ přínosná?

³⁸ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

Graf. 6: Škola 6., Otázka číslo 3³⁹

Ano: 6x: Výborná zpětná vazba. | Rozbor videa.

7.2.7 Škola 7.

Projektu se zúčastnilo 31 osob a bylo vyplněno 31 dotazníků typu B.

Otázka číslo 1: Byl pro Vás „návčivik“ přínosný? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Možnost „zažít“ podobnou situaci na vlastní kůži a otestovat reakce žáků a učitelů. Hned nám byla dána zpětná vazba, tudíž víme, co a jak příště zlepšit. | Myslím si, že realita by byla úplně jiná. | Neslyšela jsem rozhlas, vůbec nevím, co se dělo. | Zase jsem si potvrdila, jak velkou roli hraje v krizové situaci osobnost učitele. | I když jsem věděla, že jde o cvičení, opravdu jsem pak potřebovala chvíli na zklidnění. | Poučné a přínosné. | Určitě doporučuji každému! | Situace byla málo reálná. | Oceňuji profesionální zpětnou vazbu. | Přínosné, uvědomila jsem si své chyby. Určitě příště zkontroluji učebnu a toalety dvakrát. | Viděla jsem, jak by reagovaly děti. | Nutno upozornit všechny pracovníky škol např. asistentku. | Přínosné, ale bylo špatné rozumět rozhlasu. | Bylo skvělé vidět reakci dětí. | Byl vidět rozdíl mezi prvním a druhým stupněm. Druhý stupeň nebral cvičení vůbec vážně. | Málo reálné situace. | Velmi přínosná byla zpětná vazba, která poukázala na chyby. | Byla jsem zvědavá na reakci dětí a jsem ráda, že to zvládly. | Skutečnost by asi byla jinak. Situace nebyly moc reálné.

Shrnutí: Velice přínosná, nicméně některým zúčastněným se situace zdály málo autentické.

Otázka číslo 2: Jak se Vám pracovalo se žáky? Překvapilo Vás při samotném návčiviku něco? Co byste zlepšili? Byly nějaké organizační obtíže? Doporučení pro příští cvičení.

³⁹ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

Odpovědi: Byla jsem překvapena z toho, jak byly děti disciplinované, rychlé, spolehlivé a ohleduplné. | S dětmi se mi pracovalo dobře. | Dobře, byla jsem ale nervózní, snad to děti nepoznaly. | Musíme zapracovat na hlučnosti. | Nebyl slyšet rozhlas. | Uvědomili jsme si chyby ve stresové situaci. | Pracovalo se mi dobře. Jinak živé a upovídané děti byly potichu. | Dobře, po celou dobu vydrželi v klidu. | Bez problémů. | Měli bychom se věnovat nácviku spíše dílčích kroků, které budeme učit žáky. | Vzhledem k tomu, že jsem asistentka, tak jsem danou třídu neznala a nebyla jsem pro ně taková autorita. | Je těžké udělat narychlo seznam žáků ve třídě, kterou neznám. | Byli velmi hodní, překvapilo mne to! | Děti byly překvapivě klidné, i když nevěděly, že je to jen jako. | Špatně slyšitelný rozhlas. | Někteří z toho měli legraci, jeden klučina ale i brečel. | Devátáci hodně diskutovali a ptali se.

Shrnutí: Překvapivě upřímný a opravdový zájem i ze strany žáků.

Otázka číslo 3: Byla pro Vás odpolední část „nácviku“ přínosná?

Graf. 7: Škola 7., Otázka číslo 3⁴⁰

7.2.8 Škola 8.

Projektu se zúčastnilo 41 osob a bylo vyplněno 41 dotazníků typu A.

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Prezentace byla věcná. | Teoretická část semináře byla poučná. | Prezentace byla obsáhlá. | V prezentaci byly použity velice reálné prvky. | V prezentaci mi chybělo zdůraznění na útok islámských teroristů. | Po odvysílání videí následoval

⁴⁰ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

okamžitý rozbor. Lektori se zaměřovali na zodpovězení dotazů a vedli s námi dialog. |
Prezentace byla velice přínosná.

Shrnutí: Velice přínosná.

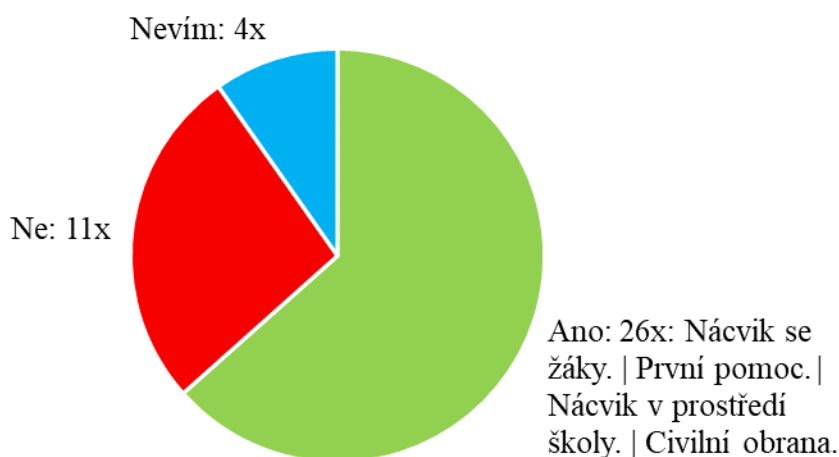
Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (návík) semináře přínosná?

Odpovědi: Po praktické části jsem zjistila svou neschopnost identifikovat zranění. | Díky nácviku jsem si uvědomil rizika. | Praktická část pro mě byla perfektní simulací situace. | Podle mého názoru je naše škola málo připravená. | Za sebe bych volila spíše evakuaci. | Návík byl velmi názorný. | Praktická část byla pro mě velice stresující. | Návík byl skvělou modelací skutečného útoku.

Shrnutí: Velice přínosná. Zúčastnění si uvědomili rizika i přes to, že pro ně byl návík stresující.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

Graf. 8: Škola 8., Otázka číslo 3⁴¹

7.2.9 Škola 9.

Projektu se zúčastnilo 45 osob a bylo vyplněno 45 dotazníků obou typů A i B.

Dotazník A:

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Prezentace byla velice poučná. | Teoretická část byla přínosná. | Informace získané při prezentaci byly užitečné. | Byly chvíle, kdy jsem se bála. | Z celé řešené situace mám velký respekt. | Líbily se mi filmové ukázky, ale doporučila bych více

⁴¹ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

českého jazyka. | Velice se nám líbí USB karta – uteč, skryj se, boj. | Filmy ve mně vzbuzovaly strach.

Shrnutí: Velice přínosná, poučná a užitečná.

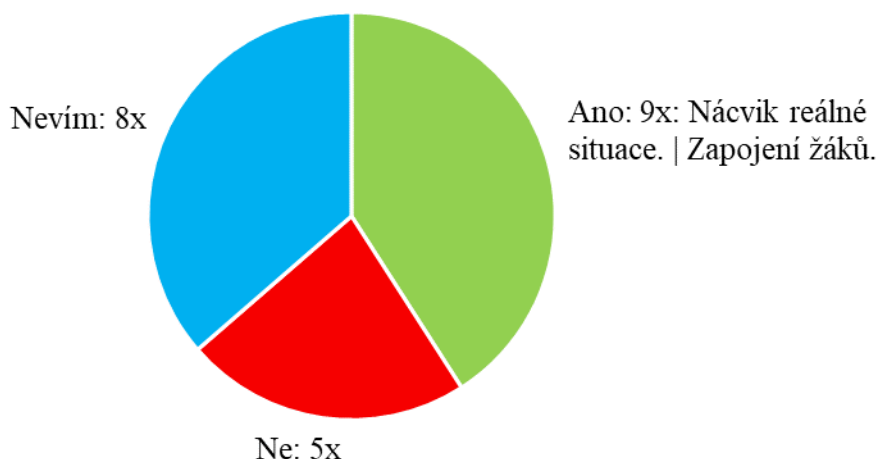
Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (návík) semináře přínosná?

Odpovědi: Návík ve mně probouzel reakce, které by se ve mně snad probudily i v reálu. | Praktická část ve mně evokuje nepříjemné pocity. | Myslím, že evakuace je lepší než útek. Velice dobře promyšlený návík. | Návík byl pro mě stresující, ale poučný.

Shrnutí: Velice poučná. I přes nepříjemný pocit dotazovaní chválili promyšlený návík.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

Graf. 9: Škola 9., Otázka číslo 3 A⁴²

Dotazník B:

Otázka číslo 1: Byl pro Vás „návík“ přínosný? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Pro mě byl návík velmi důležitý. | Po návíku jsem zjistil, že nevím, zda bych správně komunikoval v krizové situaci. | Návík byl zajímavý v tom, že došlo k prožití a posouzení situace v prostředí učeben a na chodbách školy. | Na návíku mě zaujala skvělá připravenost lektorů, ale i mých kolegů a žáků. Situace při návíku byla pro mě neznámá, a proto ve mě vyvolávala pocit bezmoci. | Návík byl pro mě velice psychicky náročný. Lektoři věděli, co dělají, pokyny byly jednoduché a přesné.

Shrnutí: Velice přínosný a důležitý.

⁴² Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

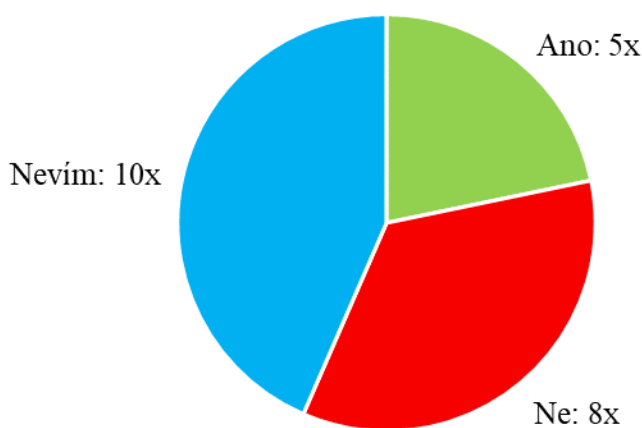
Otázka číslo 2: Jak se Vám pracovalo se žáky? Překvapilo Vás při samotném nácviku něco? Co byste zlepšili? Byly nějaké organizační obtíže? Doporučení pro příští cvičení.

Odpovědi: Nic mě v práci s žáky a studenty nepřekvapilo. | Překvapila mě skvělá spolupráce mezi žáky, studenty a učiteli. | Při nácviku mi vadila hlučná střelba. | Pro mě byla nejtěžší záchrana zraněného. | S dětmi a kolegy byla práce bez obtíží, prožitky byly stresující pro obě skupiny. | Při nácviku bylo vše velmi rychlé, jako v reálné situaci a z výsledku jsem měla smíšené pocity. | Při nácviku jsem kolem sebe viděla příliš paniky, nácvik byl stresující. S dětmi byla při nácviku špatná spolupráce. | Byla jsem velice mile překvapená z pozitivních reakcí při nácviku. | Při nácviku jsem pochopil základní principy chování útočníka a napadeného. | Nácvik bych doporučoval provést za běžného chodu školy se žáky. | Na takovéto situace se nelze připravit. | Pro mě byl nácvik stresující nebo spíše hrozivý. | Do nácviku bych zařadil i zásah příslušníků Policie ČR.

Shrnutí: Velice přínosný. Dotázaní chválili především konkrétnost a množství informací.

Otázka číslo 3: Byla pro Vás odpolední část „nácviku“ přínosná?

Graf. 10: Škola 9., Otázka číslo 3 B⁴³

7.2.10 Škola 10.

Projektu se zúčastnilo 46 osob a bylo vyplněno 46 dotazníků typu A.

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

⁴³ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

Odpovědi: Zaujala mne prezentace více různých situací, které mohou při napadení ozbrojeným útočníkem nastat. | V teoretické části pro mě byly přínosem různé způsoby ochrany žáků a studentů. | V prezentaci bylo dostatek informací. | Prezentace mě naučila, že i zdánlivé maličkosti hrají důležitou roli v ochraně žáků, studentů a pedagogů. | Při útoku ozbrojeným útočníkem je nutné přemýšlet a promýšlet, jaký zvolit způsob obrany. | Ve videu a filmu byly šokující příklady z praxe. | Videá byla v anglickém jazyce, měla by být v českém. Pro mě byla videa až moc drsná. | Po teoretické části mi došlo, že četnost útoků je zarážející. | Teoretická část byla připravena s velkou odborností.

Shrnutí: Zúčastnění chválili především dostatek informací, avšak většinu z nich šokovala velice drsná videa a četnost útoků.

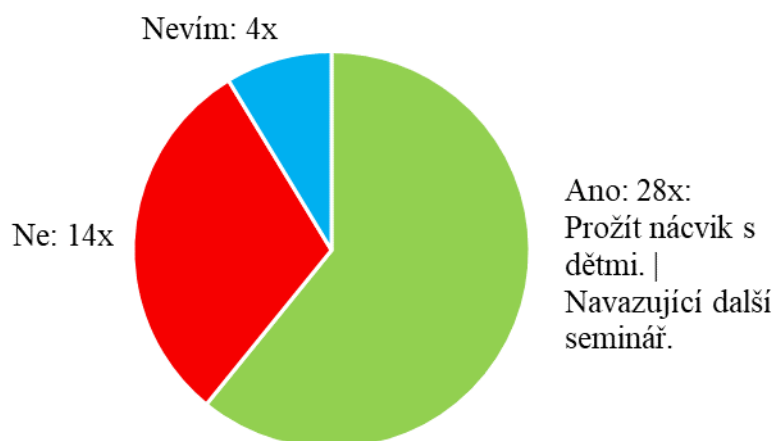
Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (návík) semináře přínosná?

Odpovědi: Po zhlédnutí videa návíku jsme s lektory řešili chyby, které jsme během návíku udělali. | Výbornou volbou bylo upozornění lektorů na řešení vzniklých problémů. | Přínosem praktické části byl návík našich reakcí při útoku. | Lektoři na závěr semináře zhodnotili každou situaci a poté provedli rozbor chyb. Dále nám ukázali správná řešení vzniklých situací. | Díky praktické části jsme provedli průzkum terénu školy. | Hledali jsme správné únikové možnosti. | Návík byl velice reálný. | Lektoři byli velice trpěliví. Při návíku jsem si uvědomil, jak je důležité zachovat si chladnou hlavu při vedení evakuace žáků, studentů a pracovníků školy. | Z návíku jsem odcházela s pocitem, raději prcháme, než se schováváme. | Po absolvování teoretické a praktické části bychom měli zvýšit bezpečnost školy a více hlídat vstup do školy. | Při návíku se mi líbila přítomnost všech záchranných složek. | Děkuji lektorům za možnost prožitku, i když v reálu bych ho raději nikdy nechtěla prožít.

Shrnutí: Velice přínosný. Odpovídající hodnotili kladně také rozbor chyb, ukázkou správných řešení a celkový přístup lektorů.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

Graf. 11: Škola 10., Otázka číslo 3⁴⁴

7.2.11 Škola 11.

Projektu se zúčastnilo 36 osob a bylo vyplněno 36 dotazníků typu A.

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Teoretická část byla vedena velice srozumitelně, výklad byl dobře cílený. | V teoretické části nám byl předložen přehledný a stručný návod na řešení útoku ozbrojeným útočníkem. | Ve videích byly použity velmi emotivní ukázky. | Ve filmech a videích byly použity dobré příklady ze zahraničí. | Po teoretické části jsem si uvědomil, že nejdůležitější je zachování si chladné hlavy. | Zaujala mě profesionální práce lektorů při přípravě semináře. | Celý seminář byl veden stručně, jasně a výstižně. | Díky teoretické části jsem došla k uvědomění si vysokých rizik. | Po absolvování teoretické části semináře musíme sjednotit postupy při řešení krizových situací, abychom zajistili bezpečnost školy. | Byla jsem mile překvapena příjemným vystupováním pracovníků Policie ČR.

Shrnutí: Důležitý se jevil srozumitelný výklad a přehledný a stručný návod, díky kterému většina věděla, co má dělat. I když byl pro někoho nácvik velice emotivní, všichni si uvědomili rizika.

Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (nácvik) semináře přínosná?

Odpovědi: V praktické části byly použity vhodné ukázky, které se týkaly prostředí školy. V nácviku jsme zažili téměř autentické situace. | Bohužel jsem díky nácviku zjistila, že mám hrubé nedostatky ve znalosti školy a únikových možností. |

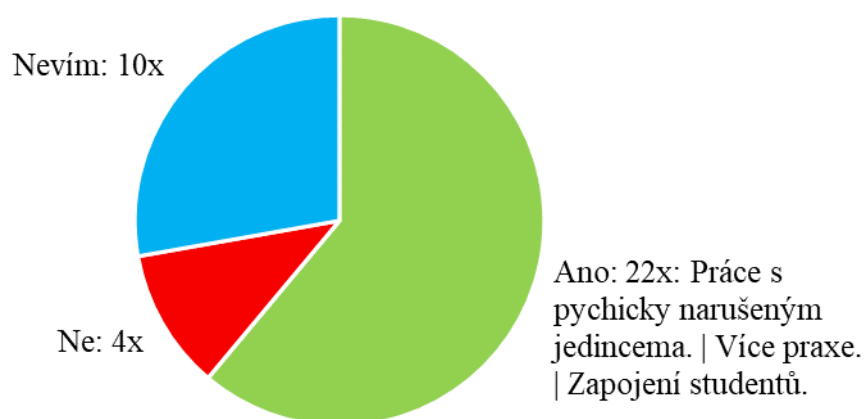
⁴⁴ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

Velice se mě i mým kolegům líbil přístup lektorů. Návčikem jsem se naučil, jak minimalizovat rizikové situace. | Praktická část a vlastně celý seminář byl pro mě zajímavou a poučnou zkušeností. | Lektori natáčeli naši praktickou část a po jejím ukončení vyhodnotili naše chyby. | Přínosné bylo vyhodnocení návčiku. | Částí návčiku byla i možnost vyzkoušet si evakuaci, bylo to velice poučné a přínosné. | Lektori byli velice dobře připraveni a obě části semináře byly skvěle zpracovány.

Shrnutí: Vhodné ukázky, autentické situace, přístup lektorů, stresující a zajímavá zkušenost.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

Graf. 12: Škola 11., Otázka číslo 3⁴⁵

7.2.12 Škola 12.

Projektu se zúčastnilo 49 osob a bylo vyplněno 49 dotazníků typu A.

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Prezentace byla pro mě velkou zkušeností a přínosem. | Velice se mi líbily ukázky z videí, byly autentické. | Lektori nám podali skvělý a srozumitelný teoretický výklad. | Výklad byl kvalitní. | Prezentace byla výstižná a pochopitelná. | Měla jsem pocit absence běžnější situace, jedna ze situací je rodič v afektu. | Prezentace by měla být v českém jazyce a ne v anglickém jazyce. | Lektori byli super a prezentace byla názorná.

Shrnutí: Přínosná. Pro většinu byla prezentace srozumitelná a to i díky kvalitnímu výkladu a názornosti.

⁴⁵ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

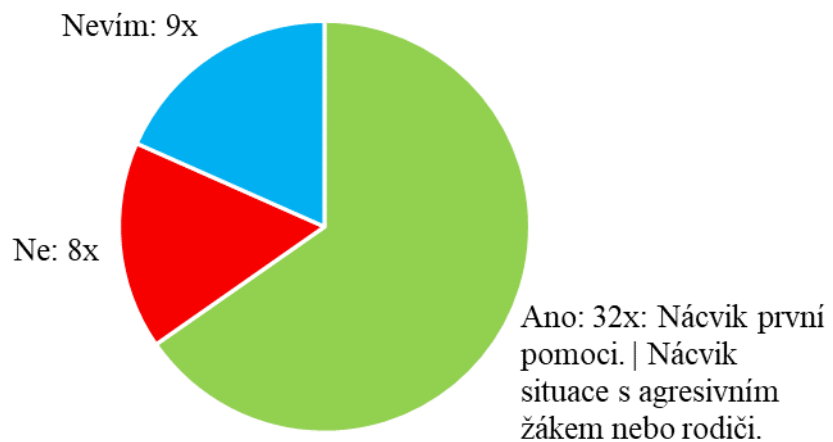
Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (návčík) semináře přínosná?

Odpovědi: Praktická část mě donutila k uvědomění si, jak málo stačí k úrazu. | Přínosem pro mě byla možnost si vyzkoušet krizové a reálné situace. | Dostali jsme možnost zažít si pocit velké zodpovědnosti nejen za svůj život, ale i životy ostatních. | Praktická část mi umožnila prožít reálného útoku. | Při návčíku jsme řešili jednotlivé situace, které mohou nastat při útoku. | Z praktické části jsem si odnesla velký přínos i do svého osobního života. | Praktickou částí jsem si upevnil teoretické poznatky. | Návčík by měl být proveden nejen ve škole, ale také v ostatních budovách náležejících ke školám, například v jídelně. | Oceňuji okamžitou zpětnou vazbu po ukončení cvičení. | Celá praktická část pro mě byla velkým adrenalinovým prožitkem. | Po ukončení návčíku jsem si uvědomil velkou nebezpečnost situace.

Shrnutí: Velice přínosná. Zúčastnění si chválili především velice autentický pocit z řešení krizové situace.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

Graf. 13: Škola 12., Otázka číslo 3⁴⁶

7.2.13 Škola 13.

Projektu se zúčastnilo 22 osob a bylo vyplněno 22 dotazníků typu B.

Otázka číslo 1: Byl pro Vás „návčík“ přínosný? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

⁴⁶ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

Odpovědi: V nácviku se mi líbilo využití reálného prostředí. | Za mě bych doporučil častější opakování nácviků. | Po ukončení nácviku jsme byli od lektorů upozorněni na chyby, které jsme při nácviku dělali a které by mohly ohrozit bezpečnost zúčastněných. | Nácvik byl přínosný a informace z teoretické části určitě využiji i v praxi. | Líbilo se mi provedení nácviku společně se žáky. | Praktický nácvik byl přínosem nejen pro učitele, ale hlavně pro žáky. | Problémem pro mě bylo pracovat v tak stresující situaci.

Shrnutí: Reálné prostředí, častější opakování nácviků, zpětná vazba, přínosné.

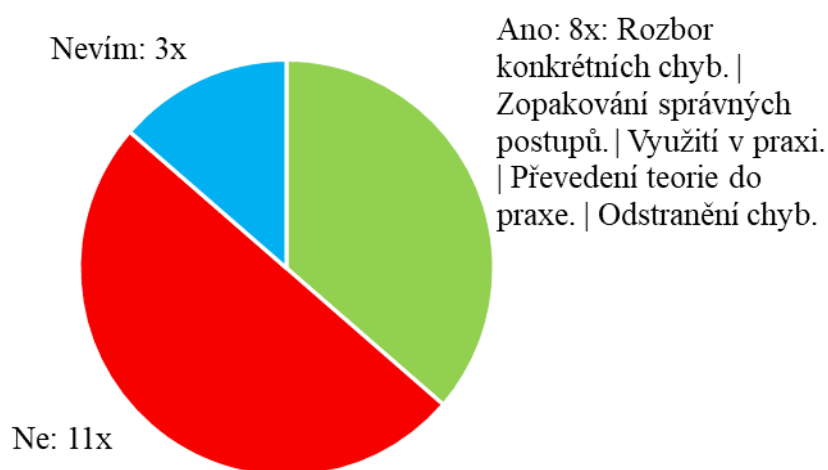
Otázka číslo 2: Jak se Vám pracovalo se žáky? Překvapilo Vás při samotném nácviku něco? Co byste zlepšili? Byly nějaké organizační obtíže? Doporučení pro příští cvičení.

Odpovědi: Velice mě překvapila dobrá reakce žáků na stresové situace. | Žáci spolupracovali a pomáhali si navzájem. | Během nácviku jsem nepozoroval žádné organizační problémy, naopak bych chtěl vyzdvihnout práci lektorů a jejich obrovskou trpělivost. | Žáci byli super, vydrželi 20 minut v naprosté tichosti, proto mohu tvrdit, že celý seminář byl velice dobře připraven. | Žáci byli ukázněni. | Žáci reagovali na pokyny lektorů a velice dobře plnili úkoly při nácviku.

Shrnutí: Spokojenost se žáky, ale především s lektory.

Otázka číslo 3: Byla pro Vás odpolední část „nácviku“ přínosná?

Graf. 14: Škola 13., Otázka číslo 3⁴⁷

7.2.14 Škola 14.

Projektu se zúčastnilo 34 osob a bylo vyplněno 34 dotazníků typu A.

⁴⁷ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

Otázka číslo 1: Byla pro Vás prezentace přínosná? (Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, co by mohlo být jinak (podněty)).

Odpovědi: Prezentace byla přínosná a měla dobrou úroveň. | Prezentace byla poučná. | Prezentace nám ukázala možnost užití běžných věcí jako zbraně (předměty ve třídě, na chodbě, obsah aktovek žáků a studentů). | Díky této prezentaci jsme si uvědomili vážnost situace. | V prezentaci se nám líbily konkrétní situace, ukázky a videa. | Z prezentace vyplynula stoupající agrese dětí. | Na základě prezentace je nutné zlepšit zabezpečení ve škole. | V prezentaci jsme byly upozorněny na postupy a adekvátní reakce v jednotlivých krocích za sebou. | V prezentaci bylo příliš násilí. | V ukázkách by mělo být více informací přímo z České republiky.

Shrnutí: Přínosná a velice poučná.

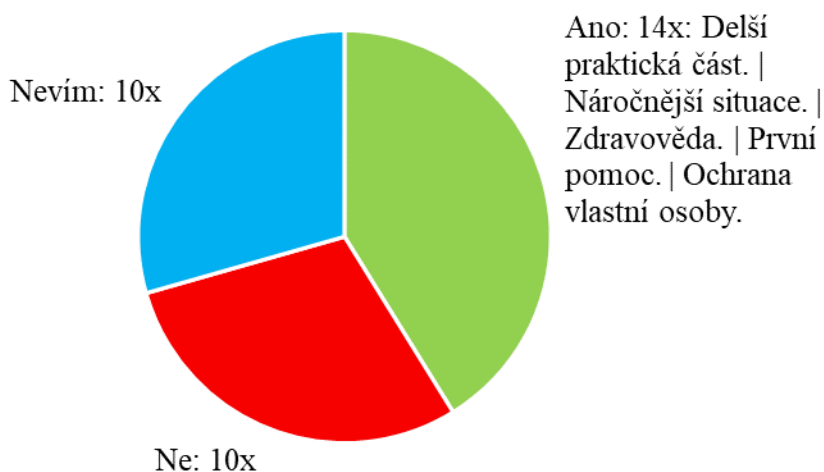
Otázka číslo 2: Byla pro Vás praktická část (návík) semináře přínosná?

Odpovědi: Návík byl zajímavý a poučný. | Návík byl přínosný. | Při návíku jsme si vyzkoušeli evakuaci. Do návíku bych dala více stresových situací. | Návík je důležitý nejen pro pedagogické a nepedagogické pracovníky, ale stejně tak i žáky a studenty. | Díky rozboru videa návíku jsme byli upozorněni na chyby. | Vážíme si bezchybného přístupu lektora. Výborná byla zpětná vazba po návíku. | Díky praktické části jsme získali cenné zkušenosti. | Teoretická část byla poučná, ale doporučovala bych delší praktickou část.

Shrnutí: Poučná a přínosná. Zúčastnění především chválí získání zkušeností.

Otázka číslo 3: Chtěli byste další seminář k tomuto tématu? V případě že ano, jakou formou?

Graf. 15: Škola 14., Otázka číslo 3⁴⁸

⁴⁸ Graf vytvořen na základě vlastního šetření.

Celkové shrnutí tohoto projektu na základě předchozích odpovědí je určitě kladné a velice přínosné. Většina se shoduje na tom, že by uvítali ještě více času s praktickými ukázkami, v nějakém pravidelném a hlavně opakujícím se intervalu, aby si tyto situace opravdu mohli kvalitně nacvičit. Ač všichni svorně doplňují, že pevně doufají, že se s těmito situacemi osobně nikdy nepotkají. Většinu dotazovaných překvapila autenticita a síla zážitku. Důležité je však neopomenout taktéž časté pochvaly, které se týkaly samotných organizátorů a aktérů projektu.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se chtěla věnovat zvolenému tématu Prevence kriminality v Jihočeském kraji, jejímu systému a aktivitám zaměřených především na cílovou skupinu dětí a mládeže zejména pro jeho hluboký význam a poslání. Podle mého názoru je tato problematika velmi důležitá, a to především pro současnou mladou generaci, tedy především pro děti a mládež. Myslím si, že je velmi důležité, aby i tato věková skupina byla vhodnou a přiměřenou formou seznamována s možnými riziky, která jim mohou hrozit v jejich každodenním životě. V daném případě především při hromadném pobytu ve školských a obdobných zařízeních. Děti a mládež musí jednak znát základní rizika, ale je nutné, aby tato věková skupina měla i základní povědomí a návyky o tom, jak se v těchto a podobných rizikových situacích prakticky chovat a jak na tyto situace správně reagovat.

Podle mého názoru je i velmi významným a důležitým prvkem základní poznání o poslání prevence kriminality a její systém využívaný ve školských zařízeních a běžném životě v současné době, je důležité znát alespoň některé z jejich možných aktivit.

O tom, že i o otázky spojené s prevencí kriminality má generace dnešních žáků a studentů velký zájem svědčí odpovědi školských pracovníků, zpracované z anonymních dotazníků ze 14 škol Jihočeského kraje, které jsem pro tuto bakalářskou práci vypracovala. Z výsledků odpovědí je totiž zcela jasné a prokazatelné, že ne jen žáci a studenti mají velký zájem o problematiku prevence kriminality a jejich zájem vzrůstá zejména při řešení modelových situací, které se snaží být svým průběhem a scénářem co nejbližší reálnému stavu v případech nenadálých a neočekávaných útoků. Důležitým momentem pak také bylo, že testovaní tazatelé nebrali tyto situace jako hru, ale přistupovali k řešení těchto modelových případů velmi zodpovědně a reálně. Významným prvkem je v tomto smyslu i skutečnost, že v odpovědích na dané otázky se velmi často objevovala i myšlenka uvědomění si blízkosti reálného útoku v podmínkách školských zařízení.

Význam prevence kriminality byl obsažen i v odpovědích respondentů v tom smyslu, že projevovali hlubší zájem o případné další teoretické přípravy modelových situací útoku, a to nejen v podmínkách škol, ale i na veřejnosti, na hřištích a podobně.

Já sama jsem ve své práci vycházela i ze svých praktických zkušeností z doby, kdy jsem byla sama žákyní a studentkou. Není to tak dávno, co jsem ukončila střední školu, ale bezpečně vím, že s podrobnější tematikou jsem se v době svých studií

nemohla seznámit. Proto cítím, že je velmi prospěšné a důležité, že programy prevence pro děti a studenty v dnešní době fungují a jsou realizovány. Za to patří velké poděkování a uznání všem, kteří se na tomto společně podílejí.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. DIANIŠKA, Gustáv a Tomáš STRÉMY. *Introduction to criminology*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Schola et ius. 109 s. ISBN 978-80-7380-218-9.
2. DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). 312 s. ISBN 978-80-247-5599-1.
3. JEDLIČKA, Richard. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Praha: Themis, 2004. 478 s. ISBN 80-7312-038-0.
4. NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. 451 s. ISBN 80-7357-026-2.
5. PELIKÁN, Jiří. *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava: Amosium Servis, 1995. Dědictví Komenského (Amosium servis). 234 s. ISBN 80-85498-27-8.
6. SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. 174 s. ISBN 978-80-86708-21-8.
7. SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
8. VEČERKA, Kazimír. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). 202 s. ISBN 80-86008-24-x.
9. ZAPLETAL, J. a kol.: *Prevence kriminality*. Praha: Policejní Akademie ČR, 2005. 108 s. ISBN 80-725-1200-5.
10. ZOUBKOVÁ, Ivana, Jaroslav NIKL a Vratislava ČERNÍKOVÁ. *Kriminalita mládeže*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2001. 89s. ISBN 80-7251-070-3.

Elektronické dokumenty

1. *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020*. [online]. In: . Praha 2017 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>
2. *Koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2009 - 2011* [online]. In: . [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/jihocesky-kraj2-pdf.aspx>
3. *Oblast prevence kriminality: Koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2018–2020*: [online]. In: . 22.2.2018 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: https://www.kraj-jihocesky.cz/ku_file/167000/0
4. *Prevence kriminality* [online]. 2019, [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>
5. *Prevence kriminality*. *Prevence kriminality* [online]. 2019 [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>
6. *Projekt Ozbrojený útočník ve škole* [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://utocnik.kraj-jihocesky.cz/>
7. *Republikový výbor pro prevenci kriminality. Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2019 [cit. 2019-12-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/rvppk-republikovy-vybor-pro-prevenci-kriminality.aspx>
8. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020*. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2016 [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020.aspx>

Seznam příloh

1. Příloha č. 1: Dotazník typu A

Hodnotící dotazník

A) Teoretická část (prezentace) semináře:

1. Byla pro Vás prezentace přínosná? *Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, nelíbilo se Vám, co by mohlo být jinak (podněty):*

B) Praktická část (návčik) semináře:

2. Byla pro Vás praktická část semináře přínosná? *Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, nelíbilo se Vám, co by mohlo být jinak (podněty):*

3. Chtěli byste další seminář k tomuto tématu?

ANO (uveďte případně téma a jakou formou)

NE

4. Vaše otázky, připomínky či doporučení na lektory (PČR/ZZS) či organizátora (KÚ) – využijte prosím druhou stranu listu:

Děkujeme za Vaše vyplnění a postřehy.

Hodnotící dotazník

A) Dopolední část dne (návík):

1. Byl pro Vás „návík“ přínosný? *Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, nelíbilo se Vám, co by mohlo být jinak (podněty):*

2. Jak se Vám pracovalo se žáky? Překvapilo Vás při samotném návíku něco? Co byste zlepšili? Byly nějaké organizační obtíže? Doporučení pro příští cvičení.

B) Odpolední část dne (rozbor návíku):

3. Byla pro Vás odpolední část „rozboru návíku“ přínosná? *Napište, co se Vám líbilo, co považujete za přínosné nebo naopak čeho se Vám nedostávalo, nelíbilo se Vám, co by mohlo být jinak (podněty):*

4. Chtěli byste další informace k tomuto tématu?

ANO (uvedte případně dotaz, téma – využijte prosím druhou stranu listu.....)

NE

Děkujeme za Vaše vyplnění a postřehy.